

การศึกษาผลกระทบและการปรับตัวเพื่อเตรียมพร้อมเข้าสู่สังคมไร้เงินสดของมนุษย์เงินเดือน

A Study of Impact and Adaptation among Salaryman for Entering into the Cashless Society

มนต์ทนา คงแก้ว¹

บทคัดย่อ

รายงานวิจัยเรื่อง การศึกษาผลกระทบและการปรับตัวเพื่อเตรียมพร้อมเข้าสู่สังคมไร้เงินสด (Cashless Society) มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาพฤติกรรมทางการเงินของมนุษย์เงินเดือน (2) เพื่อศึกษาการรับรู้และทัศนคติที่มีต่อการเข้าสู่สังคมไร้เงินสดของมนุษย์เงินเดือน และ (3) ศึกษาผลกระทบและแนวทางในการปรับตัวจากการเข้าสู่สังคมไร้เงินสด โดยมีกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 คน ซึ่งเป็นมนุษย์เงินเดือนที่ทำงานประจำอยู่ใน 2 อำเภอของจังหวัดสงขลา เครื่องมือวิจัยที่ใช้เป็นแบบสอบถามทั้งปลายปิดและปลายเปิด สถิติที่ใช้สำหรับงานวิจัย ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นแบบพหุคูณ และวิธีการสกัดปัจจัยแบบการวิเคราะห์องค์ประกอบหลัก (Principle Component Analysis)

ผลการวิจัย พบว่า (1) เงินสดยังมีความจำเป็นต่อการใช้จ่าย ร้อยละ 82 รูปแบบ การชำระเงินที่นิยมใช้ คือ บัตรเครดิต บัตรเดบิต เงินอิเล็กทรอนิกส์ (e-Money) และกระเป๋าเงินอิเล็กทรอนิกส์ (e-Wallet) ร้อยละ 23.44 มีความพร้อมในการเข้าสู่สังคมไร้เงินสด ร้อยละ 33.5 (2) ภาพรวมของการรับรู้และทัศนคติที่มีต่อการเข้าสู่สังคมไร้เงินสด อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.66$) โดยส่วนใหญ่ต้องการให้ทุกภาคส่วนมีความร่วมมือกันวางระบบ โครงสร้างพื้นฐานให้สอดคล้องกับบริบทของสังคมไร้เงินสด ($\bar{X}=4.26$) (3) ภาพรวมของผลกระทบที่จะเกิดขึ้นเมื่อเข้าสู่สังคมไร้เงินสด อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.81$) โดยส่วนใหญ่คาดว่าจะมีแนวโน้มค่าใช้จ่ายเกินความจำเป็นเกิดขึ้น ($\bar{X}=4.02$) และมีความกังวลด้านความปลอดภัยของบัญชีและข้อมูลส่วนตัว ($\bar{X}=4.01$) อีกทั้ง ภาพรวมของแนวทางในการปรับตัวเข้าสู่สังคมไร้เงินสด อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.21$) โดยการหาข้อมูลเพิ่มเติมให้เกิดความรู้อย่างชัดเจน ($\bar{X}=4.49$) และลดการใช้เงินสดและให้ความสำคัญกับเงินสดน้อยลง ($\bar{X}=4.37$) ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า จำนวนบัตรเครดิต อิเล็กทรอนิกส์ทุกชนิดที่กลุ่มตัวอย่างถือครองอยู่มีอิทธิพลเชิงบวกต่อระดับการรับรู้และทัศนคติที่มีต่อการเข้าสู่สังคมไร้เงินสด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($t=0.186$) และสามารถจัดองค์ประกอบปัจจัยร่วมได้ทั้งหมด 7 ปัจจัย อธิบายความผันแปรของตัวแปรได้ร้อยละ 80.38

คำสำคัญ: ผลกระทบและการปรับตัว, สังคมไร้เงินสด, มนุษย์เงินเดือน

¹ผู้ช่วยศาสตราจารย์ อาจารย์ประจำหลักสูตรสาขาวิชาการเงิน คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย สงขลา

Abstract

The study of impact and adaptation among salaryman for entering into the cashless society aimed to: (1) explore the financial behaviour of the salaryman, (2) examine a salaryman's perceptions and attitude in gearing to the cashless society, and (3) investigate the impacts and adaptation guideline for entering into the cashless society. There were 400 salarymen from 2 districts in Songkhla Province participating in the study. The research instrument was questionnaires with close and open ended questions. The data collected were analyzed to obtain frequency, percentage, average, standard deviation, Multiple Regression Analysis, and Principle Component Analysis.

The results were as the followings. (1) There were 82 percent which agreed that using cash was still necessary. The popular cashless payment method was payment by credit card, debit card, e-money, and e-wallet (23.44%) whereas the readiness in gearing to the cashless society was only 33.5 percent. (2) The overall perception and attitude among salarymen were at the high level ($\bar{X}=3.66$). Additionally, most of the participants wanted participation from all sectors in planning the infrastructure system according with the cashless society context. (3) The overall impacts that would occur in the cashless society were at high level ($\bar{X}=3.81$). Most of the participants anticipated that the overpayment would occur ($\bar{X}=4.02$) and there was anxiety in account and personal security ($\bar{X}=4.01$). Moreover, the overall of adaptation guideline in gearing to the cashless society was at very high level ($\bar{X}=4.21$). The participants agreed on gaining more knowledge for increasing more understanding at the very high level ($\bar{X}=4.49$). Similarly, salarymen highly rated on the decreasing of using cash and giving cash priority ($\bar{X}=4.37$). The hypothesis testing showed that the number of participants' electronic money cards positively affected their perception and attitude in gearing to the cashless society with the significance level of 0.05 ($r = 0.186$). According to the study, it could be categorised the co-factors into 7 groups which could highly describe the instability of variables at the level of 80.38%.

Keywords: impact and adaptation, cashless society, salaryman

1. บทนำ

จากการเปลี่ยนแปลงของกระแสดิจิทัล (Wave of Digital Disruptive) ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2538 ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาในหลายๆ ด้าน ตามความก้าวหน้าของเทคโนโลยีที่ทันสมัยและพัฒนานวัตกรรมในรูปแบบของสินค้าและบริการที่มีการใช้งานที่สะดวกและเพิ่มประสิทธิภาพมากขึ้น นำมาสู่ยุคดิจิทัลในปัจจุบัน ทั้งนี้สาเหตุสำคัญมาจากระบบอินเทอร์เน็ตซึ่งเป็นปัจจัยที่เปลี่ยนแปลงโลกไปอย่างสิ้นเชิง ส่งผลไปถึงแวดวงการเงินที่เริ่มมีการเปลี่ยนแปลงจากรูปแบบการใช้จ่ายเงินกระดาษไปสู่เงินอิเล็กทรอนิกส์มากขึ้น และจากแผนพัฒนาระบบสถาบันการเงินระยะที่ 3 (ปี พ.ศ. 2559-2563) ได้กล่าวถึงภูมิทัศน์ทางการเงิน (Financial Landscape) ของประเทศไทยจะถูกเปลี่ยนจากปัจจัยหลายประการ ไม่ว่าจะเป็นเทคโนโลยี รูปแบบธุรกิจธนาคารและพฤติกรรมของผู้บริโภคทำให้ธนาคารแห่งประเทศไทยในฐานะผู้มีหน้าที่กำกับดูแลสถาบันการเงินต้องเตรียมรับมือกับความเปลี่ยนแปลงในอนาคต เมื่อโลกทางการเงินเปลี่ยนไป ระบบสถาบันการเงินจึงต้องมีพลวัตและสามารถทำหน้าที่เป็นแสงนำทาง รวมทั้งสร้างสมดุลของภูมิทัศน์ทางการเงินให้เหมาะสมกับเศรษฐกิจไทยด้วย (ธนาคารแห่งประเทศไทย, 2559) ทั้งนี้ในแผนพัฒนาดังกล่าวมีการส่งเสริมการเข้าถึงบริการทางการเงินและเงินทุนของประชาชนและภาคธุรกิจ และรวมถึงการส่งเสริมบริการทางการเงินอิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งนับว่าเป็นการเริ่มต้นเปลี่ยนแปลงการทำธุรกรรมทางการเงินที่ให้ประชาชนได้เข้าถึงด้วยตนเองมากกว่าสมัยก่อน จึงถือเป็นจุดเริ่มต้นสำหรับการเปลี่ยนแปลงของสังคมไร้เงินสดในประเทศไทย

ทั้งนี้ ภาครัฐหรือภาคเอกชนก็เริ่มปรับตัวและสร้างกลยุทธ์ในการพัฒนารูปแบบการทำธุรกรรมทางการเงินให้มีความหลากหลาย เพื่อรองรับกับสถานการณ์ตามภาวะเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นในอนาคต อาทิเช่น ภาครัฐ ธุรกิจเอกชนหรือธนาคารพาณิชย์ที่รุกนำร่องการรับและจ่ายผ่านระบบอิเล็กทรอนิกส์ (e-Payment) ในปัจจุบันจะเห็นได้ว่ารูปแบบการทำธุรกรรมทางการเงินของคนไทยเริ่มทำผ่านโทรศัพท์มือถือมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการใช้โทรศัพท์มือถือสแกนซื้อสินค้า บริการ โอนเงิน เช็คยอดเงินได้ทุกที่ทุกเวลา ทั้งนี้ก็ยังไม่ถือว่าประเทศไทยได้เข้าสู่สังคมไร้เงินสดอย่างเต็มรูปแบบ สาเหตุเนื่องจากมีร้านค้าหรือสินค้าบางรายการสามารถชำระเป็นเงินสดอยู่ แต่ด้วยเทคโนโลยีที่ทำให้ระบบการชำระเงินเอื้อต่อการไม่ต้องชำระด้วยเงินสด บวกกับพฤติกรรมของผู้บริโภคยุคปัจจุบันที่สามารถใช้สมาร์ตโฟนได้เป็นอย่างดี และเริ่มตอบสนองต่อเทคโนโลยีสมัยใหม่ๆ มากขึ้น โดยพฤติกรรมเหล่านี้สามารถปรับตัวอย่างรวดเร็วได้ผ่านการเรียนรู้ควบคู่กับการสนับสนุนจากภาครัฐและภาคเอกชนเพื่อกระตุ้นการเปลี่ยนแปลงในประเทศ และพบว่าปัจจัยที่ทำให้ประเทศไทยก้าวสู่สังคมไร้เงินสดได้อย่างรวดเร็วขึ้น ประกอบด้วย จำนวนผู้ใช้โทรศัพท์มือถือแบบสมาร์ตโฟนที่เพิ่มขึ้น โครงข่ายโทรคมนาคมที่ครอบคลุมทุกพื้นที่ในประเทศ การทำธุรกรรมทางการเงินที่ดีและง่ายขึ้น และภาครัฐมีนโยบายผลักดันให้มีการใช้โครงการ National e-Payment ทั้งนี้ในช่วงที่ผ่านมา พบว่า คนไทยทำธุรกรรมการชำระเงินผ่านช่องทางออนไลน์มากขึ้นไม่ว่าจะเป็นอินเทอร์เน็ตหรือโทรศัพท์มือถือ ในขณะที่การถอนเงินสดจากตู้เอทีเอ็ม หรือสาขาธนาคารมีแนวโน้มลดลงซึ่งสอดคล้องกับแนวโน้มการเข้าสู่ยุคสังคมไร้เงินสดของโลก ซึ่งเห็นได้จากปริมาณธนบัตรหมุนเวียนในระบบเศรษฐกิจไทย ซึ่งมีแนวโน้มชะลอลงจากการเติบโตร้อยละ 9.5 (เฉลี่ยปี พ.ศ. 2550 – 2555) เหลือเพียงร้อยละ 5.2 (เฉลี่ยปี พ.ศ. 2556 – 2560) ขณะที่การใช้ระบบ e-Payment เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องประมาณร้อยละ 19 ต่อปี (ธนาคารแห่งประเทศไทย และสถาบันวิจัยเศรษฐกิจป๋วย อึ๊งภากรณ์, 2561)

มนุษย์เงินเดือนเป็นบุคคลทั่วไปที่มีรายได้จากการทำงานประจำและส่วนใหญ่เข้าถึงบริการทางการเงินได้ในชีวิตประจำวันผ่านการใช้บัตรเครดิต การชำระเงินผ่านอินเทอร์เน็ต การชำระเงินผ่านโทรศัพท์มือถือ และ

บริการอื่น ๆ ก่อให้เกิดความสะดวกรสบายเป็นอย่างมาก แต่ต้องมีรอบคอบและระวังภัยทางการเงินต่าง ๆ ที่มาพร้อมกับก้าวหน้าของเทคโนโลยี การปรับตัวและเตรียมพร้อมสำหรับการวางแผนทางการเงินจึงเป็นสิ่งสำคัญที่มนุษย์เงินเดือนต้องรู้ไว้ ในปัจจุบันมนุษย์เงินเดือนต้องเจอกับปัญหาทางการเงินเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากสภาวะเศรษฐกิจที่ถดถอยบวกกับค่าครองชีพที่สูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้เกิดปัญหาหนี้สินส่วนบุคคลเพิ่มขึ้น การบริหารและวางแผนทางการเงินล่วงหน้า พฤติกรรมการใช้จ่ายที่ดี มีวินัยการออม จึงคาดว่ามีส่วนสำคัญต่อการแก้ปัญหาเหล่านั้น ทั้งนี้มีคำถามที่วาคณไทยเตรียมความพร้อมและการปรับตัวเพื่อก้าวเข้าสู่สังคมไร้เงินสดหรือยัง ซึ่งจะเห็นได้ว่าการเริ่มต้นครั้งนี้จำเป็นต้องมีการร่วมมือในหลายฝ่ายที่เกี่ยวข้อง ทั้งผู้ใช้บริการและผู้ให้บริการ แต่ถ้ามีการเตรียมตัวหรือการปรับตัวที่ดีก็สามารถเป็นเกราะป้องกันผลกระทบเชิงลบที่สามารถเกิดขึ้นได้เมื่อประเทศไทยเข้าสู่สังคมไร้เงินสดอย่างเต็มรูปแบบ และส่วนของผลกระทบเชิงบวกที่จะเกิดขึ้นก็เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ประเทศไทยมีความก้าวหน้าและจะมีระบบในการชำระเงินที่ทัดเทียมกับประเทศที่เข้าสู่สังคมไร้เงินสดอย่างเต็มรูปแบบได้แล้วเหมือนในหลายประเทศ และจากการทบทวนวรรณกรรมและผลการสำรวจที่ผ่านมาดังกล่าว จึงทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจและจัดทำงานวิจัยเรื่อง การศึกษาผลกระทบและการปรับตัวเพื่อเตรียมพร้อมเข้าสู่สังคมไร้เงินสด (Cashless Society) ของมนุษย์เงินเดือน เนื่องจากแนวโน้มของระดับหนี้ครัวเรือนมีระดับสูงขึ้น โดยพบว่า จำนวนหนี้เงินเฉียดเท่ากับ 177,128 บาทต่อครัวเรือนต่อปี (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2560) ทั้งนี้ส่วนใหญ่เป็นหนี้สินที่เกิดจากค่าใช้จ่ายอุปโภคบริโภค ซึ่งเป็นการก่อหนี้เพื่อใช้ในครัวเรือนและส่วนมาจากปัญหาหนี้ส่วนบุคคลที่มีระดับมากเกินความจำเป็น หากสามารถจัดการปัญหาเหล่านี้ก็ย่อมจะเกิดผลดีทั้งต่อตัวเองและครอบครัว โดยงานวิจัยเรื่องนี้ต้องการศึกษาถึงพฤติกรรมทางการเงินและปัจจัยต่าง ๆ ที่ส่งผลกระทบต่อการดำเนินชีวิตเมื่อเข้าสู่สังคมไร้เงินสด พร้อมทั้งศึกษาเพื่อหาแนวทางการปรับตัวและการวางแผนทางการเงินเพื่อเตรียมความพร้อมไว้สำหรับเหตุการณ์ที่ไม่คาดคิดเมื่อเกิดสังคมไร้เงินสดอย่างเต็มรูปแบบ

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมทางการเงินของมนุษย์เงินเดือน
2. เพื่อศึกษาการรับรู้และทัศนคติที่มีต่อการเข้าสู่สังคมไร้เงินสดของมนุษย์เงินเดือน
3. เพื่อศึกษาผลกระทบและแนวทางในการปรับตัวเพื่อเตรียมพร้อมสู่สังคมไร้เงินสด

3. สมมติฐานของการวิจัย

1. สถานะทางการเงินและพฤติกรรมทางการเงินส่วนบุคคล มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับระดับการรับรู้และทัศนคติที่มีต่อการเข้าสู่สังคมไร้เงินสด
2. การวิเคราะห์องค์ประกอบของปัจจัยผลกระทบต่อการเข้าสู่สังคมไร้เงินสดของมนุษย์เงินเดือน

4. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. สามารถใช้เป็นแนวทางในการปรับตัวและเตรียมรับมือกับผลกระทบจากสถานการณ์และบริบททางการเงินที่เปลี่ยนแปลงไป เมื่อเข้าสู่สังคมไร้เงินสดอย่างเต็มรูปแบบของประเทศไทย

2. สามารถนำไปประยุกต์เป็นนโยบายส่งเสริมหรือกระตุ้นให้เกิดการวางแผนทางการเงินเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดจากรูปแบบการใช้จ่ายเงินของบุคคล และสามารถประยุกต์เป็นนโยบายเชิงเสนอแนะของสถาบันการเงินและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้

3. เป็นตัวแบบในการแก้ไขปัญหาหนี้สินและสร้างวินัยทางการเงินเพื่อทำให้เกิดการมีอิสรภาพทางการเงินแก่มนุษย์เงินเดือนได้

4. เป็นการเตรียมการที่จะรับมือกับพฤติกรรมผู้บริโภคเปลี่ยนแปลงไปและนวัตกรรมเทคโนโลยีที่ทันสมัยขึ้นหรือปัจจัยอื่นที่ทำให้สังคมเกิดการเปลี่ยนแปลงจากบริบทสังคมไร้เงินสดได้

5. วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

1. สังคมไร้เงินสด (Cashless Society) เป็นแนวคิดสังคมเศรษฐกิจที่ปราศจากเงินสดเป็นตัวขับเคลื่อน โดยมองว่าความสำคัญของเงินสดที่จับต้องได้จะลดน้อยลง และถูกแทนที่ด้วยการใช้เทคโนโลยีจากระบบคอมพิวเตอร์ในการทำธุรกรรมทางการเงินแทน ไม่จำเป็นต้องพึ่งพาเงินสด แต่ก็สามารถชำระค่าบริการผ่านการชำระเงินในรูปแบบต่าง ๆ เช่น บัตรเครดิต บัตรเดบิต กระเป๋าเงินอิเล็กทรอนิกส์ (e-Wallet) พร้อมเพย์ หรือระบบสแกน QR Code และสาเหตุที่ทำให้สังคมไร้เงินสดกลายเป็นรูปแบบที่เป็นกระแสขึ้นมา เพราะความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่ถูกพัฒนาอย่างไม่หยุดยั้ง และนวัตกรรมทางการเงินที่ถูกพัฒนาจากเทคโนโลยีทางการเงิน (Financial Technology) ได้สร้างรูปแบบการทำธุรกรรมชนิดใหม่ขึ้น หากย้อนกลับไปมองการเปลี่ยนแปลงของภาคการเงินไทยจะพบว่า การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในภาคการเงินของโลกจากเทคโนโลยีและนวัตกรรมซึ่งนำไปสู่การชำระเงินรูปแบบใหม่ไม่ก็ปีที่ผ่านมา และเพิ่งเริ่มส่งผลกระทบต่อระบบการชำระเงินของไทยเล็กน้อย สะท้อนจากระดับของเงินสดที่หมุนเวียนในระบบเศรษฐกิจ (Cash in circulation) ของไทยที่ยังทรงอยู่ในระดับสูงที่ 11.6% ของ GDP ใน พ.ศ. 2560 หากวิเคราะห์ปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการเพิ่มขึ้นของการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ พบว่าประกอบด้วย 1) การพัฒนาของระบบสถาบันการเงินในประเทศ 2) การพัฒนาทางเทคโนโลยี 3) การผลักดันของภาครัฐ และ 4) การเกิดขึ้นของเทคโนโลยีที่ทำให้ผู้ให้บริการที่มีชื่อสถาบันการเงินเข้ามามีบทบาทในระบบชำระเงินมากขึ้น (วิชัยกรุงศรี, 2562) ทั้งนี้รูปแบบธุรกรรมชำระเงินแบบดิจิทัล (e-Payment) ในสังคมไร้เงินสด (สุวิชา วรรณวลัย, 2561, น. 8-9) จุดเริ่มต้นของ Digital Payment ของประเทศไทย เมื่อ พ.ศ. 2549 เริ่มมีการบังคับใช้กฎหมายเกี่ยวกับบัตรเงินอิเล็กทรอนิกส์ และภายหลังต่อมาเมื่อการสื่อสารไร้สายมีความรวดเร็วมากขึ้นจึงเริ่มมีธุรกรรมทางการเงินแบบออนไลน์เกิดขึ้น ทั้งนี้จึงมีกฎหมายเพื่อสนับสนุนการชำระเงินผ่านดิจิทัล (Digital Payment) เมื่อมีการซื้อสินค้าหรือบริการด้วยบัตรเงินสดมากขึ้นส่วนมากเป็นการซื้อบริการผ่านอินเทอร์เน็ต และใน พ.ศ. 2555 ได้ออกกฎหมายเรื่องใบกำกับภาษีอิเล็กทรอนิกส์ออกมาเพื่อใช้ในการชำระเงิน ทั้งนี้ในปัจจุบันจะเห็นว่ามีเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพที่สุดที่ถือเป็น Digital Payment Platform นั่นคือ ทุกธนาคารต่างมีแอปพลิเคชันบนโทรศัพท์มือถือเพื่ออำนวยความสะดวกด้านการโอนเงินจากบัญชีการโอนเงินจากบัตรเครดิตเพื่อชำระค่าสินค้าและบริการ และมีระบบใบกำกับภาษีอิเล็กทรอนิกส์ที่สามารถใช้งานได้อีกด้วย ทั้งนี้เพราะการบังคับใช้โดยหน่วยงานราชการล้วนมีร่องรอยการชำระเงิน ซึ่งเป็นต้นทางของข้อมูลเพื่อใช้ในการประเมินภาษีเงินได้ทั้งสิ้น

สถานการณ์ในประเทศไทยกับการเตรียมตัวเป็นสังคมไร้เงินสด มีการเคลื่อนไหวที่เห็นได้ชัดเจนที่สุด คือ การที่รัฐบาลและกระทรวงการคลังพยายามผลักดันแผนยุทธศาสตร์ ระบบการชำระเงินแบบอิเล็กทรอนิกส์แห่งชาติ (National e-Payment) (กระทรวงการคลัง, 2559) อธิบายถึงโครงการ National e-Payment ว่าเริ่มขึ้นเมื่อวันที่ 22 ธันวาคม พ.ศ. 2558 โดยเห็นชอบในหลักการแผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบโครงสร้างพื้นฐานระบบการชำระเงินแบบอิเล็กทรอนิกส์แห่งชาติและมอบหมายหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเร่งดำเนินการตามแผนยุทธศาสตร์ กำหนดให้ดำเนินการ 4 โครงการ ได้แก่ (1) โครงการรับชำระเงินแบบ Any ID เป็นการให้หมายเลขบัตรประชาชนและหมายเลขโทรศัพท์เคลื่อนที่ในการจ่ายเงินระหว่างภาครัฐและประชาชน หรือระหว่างประชาชนกับภาคธุรกิจ (2) โครงการขยายการใช้บัตรอิเล็กทรอนิกส์ เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถเข้าถึงการใช้บัตรอิเล็กทรอนิกส์ได้มากขึ้น (3) โครงการระบบภาษีและเอกสารธุรกรรมอิเล็กทรอนิกส์ เป็นการพัฒนาการจัดทำและนำส่งข้อมูลใบกำกับภาษีอิเล็กทรอนิกส์ (e-Tax Invoice) และใบเสร็จรับเงินอิเล็กทรอนิกส์ (e-Receipt) เพื่ออำนวยความสะดวกและลดขั้นตอนในการจัดทำ และ (4) โครงการ e-Payment ภาครัฐ โดยส่งเสริมการรับชำระเงินของหน่วยงานภาครัฐผ่านทางอิเล็กทรอนิกส์

2. ปัจจัยหลัก 3 ประการที่จะส่งผลให้ประเทศไทยเข้าสู่สังคมไร้เงินสด (ศูนย์วิจัยกสิกรไทย, 2560) ได้แก่ (1) การผลักดันของภาครัฐจากโครงการระบบการชำระเงินแบบอิเล็กทรอนิกส์แห่งชาติ (National e-Payment) เป็นการรับและโอนเงินผ่านระบบพร้อมเพย์ (PromptPay) การขยายการใช้บัตรอิเล็กทรอนิกส์ ระบบภาษีและเอกสารธุรกรรมอิเล็กทรอนิกส์ และ e-Payment แจกบัตรสวัสดิการแห่งรัฐแก่ผู้มีรายได้น้อย (2) ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีและการสื่อสาร ที่ผ่านมามีความตื่นตัวเป็นจำนวนมากจากผู้ที่เกี่ยวข้องในระบบการชำระเงินแบบดิจิทัล เช่น ผู้ให้บริการการชำระเงินที่แข่งขันพัฒนาแอปพลิเคชันบนโทรศัพท์ รวมถึงการเติบโตและการพัฒนาของกลุ่มผู้ประกอบการ FinTech, Startups และ (3) พฤติกรรมการใช้จ่ายของประชาชนในประเทศ นิยมเข้าสู่ระบบออนไลน์เพิ่มขึ้น จากสถิติพบว่า จำนวนประชาชนที่เข้าถึงบริการอินเทอร์เน็ตผ่านโทรศัพท์มือถือมีสัดส่วนสูงถึงร้อยละ 65.1 จำนวนสถิติที่สะท้อนการเข้าถึงบริการทางการเงินระบบดิจิทัลเพิ่มขึ้น ทั้งการใช้บริการผ่านโทรศัพท์มือถือ อินเทอร์เน็ตแบงกิ้ง บัตรอิเล็กทรอนิกส์ เป็นต้น

3. มนุษย์เงินเดือน (วิเชียร โชติวัฒนา, 2555, น. 71) เป็นบุคคลที่มีงานประจำที่มีเงินเดือนแน่นอนในทุกๆ เดือน ลักษณะพฤติกรรมของกลุ่มบุคคลนี้จะได้รับเงินเดือนมาหนึ่งก้อน ซึ่งเงินทั้งก้อนนี้จะต้องถูกใช้ไปสำหรับค่าใช้จ่ายต่างๆ จนกว่าจะได้รับเงินเดือนใหม่อีกครั้ง ทั้งนี้จาก ศูนย์คุ้มครองผู้ใช้บริการทางการเงิน (2557) อธิบายไว้ว่า มนุษย์เงินเดือน แบ่งออกได้เป็น 2 ช่วงการทำงาน ได้แก่ (1) ช่วงเริ่มต้นทำงาน เป็นช่วงหลังจากสำเร็จการศึกษาและเข้าสู่โลกแห่งการทำงาน มีโอกาสได้ทำงานที่ถนัด มีรายได้เป็นของตนเองทำให้มีอิสระในการใช้จ่าย ซึ่งหากไม่มีการวางแผนการเงินที่ดีแล้วโอกาสที่เงินจะรั่วไหลไปตามกระแสสังคมได้ และ (2) ช่วงทำงานมาระยะหนึ่ง เป็นช่วงก้าวด้วยผู้ใหญ่ตอนต้น มีอาชีพการงานที่มั่นคงพอสมควร เมื่อมีอาชีพการงานที่มั่นคงก็มักจะได้เริ่มสร้างครอบครัว มีรายได้สูงขึ้น และสะสมความมั่งคั่งเพื่อเตรียมพร้อมเข้าสู่วัยหลังเกษียณ โดยส่วนใหญ่จะมีความคิดที่จะสร้างครอบครัว ซึ่งจะมีค่าใช้จ่ายและภาระที่ต้องรับผิดชอบหลังชีวิตการแต่งงานหลายอย่าง สำหรับเรื่องสิทธิประโยชน์ของมนุษย์เงินเดือน (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2561) ประกอบด้วย (1) สวัสดิการของที่ทำงานโดยใช้ทั้งสวัสดิการของตนเองและครอบครัว เพื่อนำมาวางแผนการเงินไม่ให้มีค่าใช้จ่ายซ้ำซ้อนกับสวัสดิการที่ได้รับ (2) ใช้

สิทธิประโยชน์ทางภาษีให้เต็มที่ (3) ใช้สิทธิประโยชน์ของกองทุนประกันสังคม และ 4) เริ่มวางแผนเกษียณด้วยกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ หรือกองทุน กบข.

4. วางแผนการใช้จ่ายในสังคมไร้เงิน (รชชร สมใจวงษ์, 2560, น. 91) กล่าวว่ามีความเปลี่ยนแปลงมากมายที่เกิดขึ้นในอุตสาหกรรมการเงินที่สะท้อนให้เห็นเกี่ยวกับสังคมไร้เงินสดที่กำลังเกิดขึ้นอย่างเป็นระลอกและเป็นรูปธรรม ข้อดี คือ มีความสะดวกในการใช้จ่ายที่ไม่จำเป็นต้องพกเงินสดกับตัวและลดเวลาที่ใช้การซื้อสินค้าหรือบริการต่างๆ แต่กลับทำให้เงินไหลได้ง่ายขึ้น รวมทั้งการเปลืองใช้จ่ายแบบเกินความจำเป็นได้มาก จึงมีวิธีการวางแผนการใช้จ่ายในสังคมไร้เงินสด 3 วิธีการ (1) วางแผนก่อนใช้: ด้วยการพิจารณาว่ามีค่าใช้จ่ายหลักๆ รายการใดบ้างที่จำเป็น โดยปกติค่าใช้จ่ายจะแบ่งได้เป็น 3 ประเภท คือ ค่าใช้จ่ายสำหรับการออมและลงทุน ค่าใช้จ่ายคงที่ และ ค่าใช้จ่ายผันแปร (2) จัดสรรเงินลงในแต่ละบัญชี: ระบบการใช้จ่ายแบบไร้เงินสดจะเปิดโอกาสให้สามารถผูกบัญชีกับระบบได้หลายบัญชี อาจกำหนดวัตถุประสงค์ของการใช้จ่ายเงินในบัญชีต่างๆ ที่แตกต่างกัน ไปและโอนเงินเข้าไปไว้ก่อนตามจำนวนที่ประมาณการไว้แล้ว และ (3) ใช้เงินจริงให้ตรงแต่ละบัญชี: เวลาที่ใช้จ่ายจริง ก็เลือกหักเงินจากบัญชีที่มีวัตถุประสงค์ตรงตามที่กำหนดไว้ เพื่อให้ทราบยอดคงเหลือในบัญชีต่างๆ เปรียบเหมือนการที่สามารถติดตามการใช้จ่ายให้อยู่ภายในที่กำหนด

5) การวิเคราะห์อัตราส่วนการเงินของบุคคล (ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย, 2558, น. 1-4) อธิบายไว้ว่าการวางแผนการเงินเป็นแนวคิดสำคัญที่จะทำให้สามารถดำเนินในแต่ละช่วงของชีวิตได้อย่างดี เพื่อให้มีสุขภาพทางการเงินที่ดี ทั้งนี้ยังได้อธิบายว่า ความมั่งคั่ง คือ เงินที่เหลืออยู่ หลังจากที่น่าทรัพย์สินทั้งหมด ลบด้วยหนี้สินทั้งหมด ยังมีทรัพย์สินสุทธิมากเพียงใด โอกาสที่จะนำเงินไปต่อยอดสร้างความมั่งคั่งก็ยิ่งมีมากขึ้นเท่านั้น โดยควรตรวจสอบสุขภาพทางการเงินได้จากอัตราส่วนทางการเงินของแต่ละบุคคล ได้แก่ (1) อัตราส่วนความอยู่รอด (Survival Ratio) (2) อัตราส่วนความมั่งคั่ง (Wealth Ratio) และ (3) การวิเคราะห์อัตราส่วนสภาพคล่อง (Current Ratio) เพื่อดูว่าหากเกิดเรื่องฉุกเฉินและต้องการใช้เงินอย่างเร่งด่วน จะมีเงินพอเพียงกับความต้องการหรือไม่ ได้แก่ อัตราส่วนสภาพคล่อง (Current Ratio) อัตราส่วนเงินสำรองเพื่อฉุกเฉิน (Emergency Ratio) อัตราส่วนเงินออม (Saving Ratio) และขั้นตอนที่นำไปสู่ความมั่งคั่งและอิสรภาพทางการเงิน มีดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 การสร้างความมั่งคั่ง (Wealth Creation) ขั้นตอนที่ 2 การปกป้องความมั่งคั่ง (Wealth Protection) ขั้นตอนที่ 3 การเพิ่มพูนความมั่งคั่ง (Wealth Accumulation) และขั้นตอนที่ 4 การส่งมอบความมั่งคั่ง (Wealth Distribution)

6. พฤติกรรมของผู้บริโภค ถูกกำหนดด้วยลักษณะทางกายภาพ และลักษณะทางกายภาพถูกกำหนดด้วยสภาพทางจิตวิทยา โดยสภาพทางจิตวิทยาถูกกำหนดด้วยครอบครัว และครอบครัวถูกกำหนดด้วยสังคมรวมถึงถูกกำหนดด้วยวัฒนธรรมแต่ละท้องถิ่น ดังนั้นปัจจัยต่าง ๆ ที่มีอิทธิพลต่อผู้บริโภคอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ แบ่งได้ 4 ปัจจัย (เสรีวงษ์มณฑา, 2542, น.33-35 อ้างถึงใน อโนมา แซ่ตั้ง, 2554, น.29) ประกอบด้วย (1) ปัจจัยด้านลักษณะทางกายภาพ (Physiological Condition) ถือว่าเป็นปัจจัยเบื้องต้นในการกำหนดพฤติกรรม การซื้อของผู้บริโภคและการกำหนดพฤติกรรม การใช้ของผู้บริโภค (2) ปัจจัยด้านสภาพทางจิตวิทยา (Psychological Condition) เป็นลักษณะความต้องการที่เกิดจากสภาพทางจิตใจซึ่งมักจะเกี่ยวข้องและมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมของมนุษย์ที่แสดงออกมาได้ (3) ปัจจัยด้านครอบครัว (Family) เป็นกลุ่มสังคมเบื้องต้นที่มีบุคคลเป็นสมาชิกอยู่เป็นครอบครัว ซึ่งถือว่าเป็นแหล่งอบรมและสร้างประสบการณ์ของแต่ละบุคคล ถ่ายทอดนิสัยต่อกันมาและมีความนิยมซึ่งยึดถือและปฏิบัติถ่ายทอดกันมาจากรุ่นสู่รุ่น ซึ่งถือว่ามีอิทธิพลต่อการตัดสินใจบริโภค (4) ปัจจัยทางด้านวัฒนธรรม (Culture) เป็นวิถีชีวิตที่คนใน

สังคมยอมรับประเพณีปฏิบัติกันเพื่อความงอกงามของสังคม วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น จึงต้องพยายามเข้าใจเรื่องวัฒนธรรมในสังคม ซึ่งเป็นที่มาของรูปแบบการดำเนินชีวิตและค่านิยม (Value and Lifestyle) วัฒนธรรม แบ่งเป็น) วัฒนธรรมพื้นฐาน (Culture) เป็นสิ่งที่กำหนดความต้องการซื้อและพฤติกรรมซื้อของบุคคล และ วัฒนธรรมย่อย (Subculture) เกิดจากการหล่อหลอมพฤติกรรมทางภูมิศาสตร์ลักษณะของเผ่าพันธุ์ของมนุษย์ที่มีความแตกต่างกัน และ (5) ปัจจัยทางด้านสังคม (Social Factors) เป็นสิ่งที่อยู่รอบตัวซึ่งจะมีผลที่ต้องทำให้สอดคล้องกับบรรทัดฐาน (Norm) ของสังคม ซึ่งผู้บริโภคในแต่ละชนชั้นมีพฤติกรรมแตกต่างกัน และวัฒนธรรมของชนชั้นบ่งบอกถึงพฤติกรรมผู้บริโภค

7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เช่น ธนากรแห่งประเทศไทย (2560, น.16-20) โครงการสำรวจเรื่อง ความรู้และความเข้าใจและพฤติกรรมของประชาชนต่อการใช้บริการการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ (e-Payment) พบว่า (1) คนไทยส่วนใหญ่ยังไม่ทราบความแตกต่างระหว่างบัตรเครดิตและบัตรเอทีเอ็ม (2) กลุ่ม Generation Y มีสื่อการชำระเงินหลากหลายประเภทกว่า Generation อื่นๆ (3) คนกว่าครึ่งมีสื่อการชำระเงินอิเล็กทรอนิกส์แต่ยังเคยชินกับการใช้เงินสด และ (4) รายได้ ส่งผลต่อกำลังซื้อของบุคคล งานวิจัยของ กรณิกา วาระวิชนี (2560) เรื่อง ความรู้ทางการเงินและความอยู่ดีมีสุขทางการเงินของพนักงานในสถาบันการเงิน พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีคะแนนความรู้ทางการเงินโดยเฉลี่ยร้อยละ 79.14 และความรู้ทางการเงินมีความสัมพันธ์กับความอยู่ดีมีสุขทางการเงินด้านหนี้สินและด้านเงินออมเหมาะสม ในขณะที่ไม่มีความสัมพันธ์กับความอยู่ดีมีสุขทางการเงินด้านสภาพคล่อง งานวิจัยของ ณัฐพงศ์ ภิรมยาผล (2560) เรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลเชิงบวกต่อความตั้งใจในการใช้บริการเงินอิเล็กทรอนิกส์ของพนักงานในกรุงเทพมหานคร พบว่า ปัจจัยด้านการรับรู้ถึงความง่ายในการใช้ ปัจจัยด้านความสอดคล้อง และปัจจัยด้านบรรทัดฐานทางสังคม มีอิทธิพลเชิงบวกต่อความตั้งใจในการใช้บริการเงินอิเล็กทรอนิกส์ งานวิจัยของ อรรถพร ดวงมณี และต่อตระกูล อุบลวัตร (2560) เรื่อง พฤติกรรมการใช้สื่อใหม่และทัศนคติที่มีต่อการเข้าสู่สังคมไร้เงินสดของประชาชนในกรุงเทพฯ พบว่า ประชาชนในเขตกรุงเทพมหานครมีพฤติกรรมการใช้สื่อใหม่ผ่านอุปกรณ์ประเภทสมาร์ตโฟนมากที่สุด และประเภทสื่อใหม่ที่ใ้มากที่สุด คือ ไลน์ สำหรับพฤติกรรมการใช้สื่อใหม่ที่มีต่อสังคมไร้เงินสดอยู่ในระดับน้อยที่สุด ทั้งนี้ประชาชนมีทัศนคติในเชิงบวกต่อการเข้าสู่สังคมไร้เงินสด โดยส่วนใหญ่เห็นว่าการเข้าสู่สังคมไร้เงินสดทำให้ระบบการเงินของประเทศมีความทันสมัย และพฤติกรรมการใช้สื่อใหม่มีความสัมพันธ์กับทัศนคติที่มีต่อการเข้าสู่สังคมไร้เงินสดของประชาชน และยังมีงานวิจัยของ กิตติศักดิ์ ทองฟู (2557) เรื่อง ปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ที่มีผลต่อพฤติกรรมการเปิดรับสื่อออนไลน์ของมนุษย์เงินเดือน พบว่า ปัจจัยทางด้านเพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา และรายได้ที่แตกต่างกัน ส่งผลต่อพฤติกรรมการเปิดรับสื่อออนไลน์ที่แตกต่างกัน

6. วิธีการดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างของงานวิจัยครั้งนี้ ประชากรของการวิจัยเป็นบุคคลที่ทำงานประจำอยู่ใน 2 อำเภอของจังหวัดสงขลา ได้แก่ อำเภอหาดใหญ่ และอำเภอเมืองสงขลา ซึ่งเป็นผู้ที่มีรายได้ประจำจากการทำงาน ทั้งที่ทำงานในหน่วยงานภาครัฐหรือภาคเอกชน ต้องมีประสบการณ์ในการทำงานไม่น้อยกว่า 2 ปี เนื่องจากงานวิจัยต้องการประชากรที่มีรายได้ประจำที่สม่ำเสมอ และสามารถคาดการณ์รายได้ล่วงหน้าได้ค่อนข้างแน่นอน และต้องเคยเข้าถึงและใช้บริการเพื่อทำธุรกรรมทางการเงินผ่านบริบทของสังคมไร้เงินสดมาแล้ว ทั้งนี้จึงเป็นประชากรของ

งานวิจัยที่ไม่ทราบค่าจำนวนประชากรที่แน่นอน จึงใช้สูตร W.G. Cochran (1953) ระดับความเชื่อมั่นที่ 95% (กัลยา วาณิชบัญชา, 2549) เป็นวิธีการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างของการวิจัย ดังนี้

$$n = \frac{P(1-P)Z^2}{E^2}$$

เมื่อ n แทน ขนาดตัวอย่าง

P แทน สัดส่วนของประชากรที่ผู้วิจัยกำลังสุ่ม เท่ากับ 0.5

Z แทน ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 มีความคลาดเคลื่อนร้อยละ 5 กำหนดให้ Z มีค่าเท่ากับ 1.96

E แทน ค่าความคลาดเคลื่อนสูงสุดของข้อมูลที่เกิดขึ้น เท่ากับ 0.05

แทนค่า

$$n = \frac{0.5(1-0.5)(1.96)^2}{(0.05)^2}$$
$$= 384.16$$

ทั้งนี้เพื่อความสะดวกในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยจึงใช้ขนาดกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดเท่ากับ 400 ตัวอย่าง ซึ่งถือได้ว่าผ่านเกณฑ์ตามที่เงื่อนไขกำหนดที่ไม่น้อยกว่า 384 ตัวอย่าง และทำการสำรวจข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างโดยใช้การสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยขอความอนุเคราะห์ไปยังสถานประกอบการทั้งหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนในพื้นที่ของการวิจัยภายในอำเภอเมืองสงขลาและอำเภอหาดใหญ่ เพื่อขอความร่วมมือในการสำรวจข้อมูล ได้ทำการเก็บข้อมูลจากการสำรวจโดยตรงกับกลุ่มตัวอย่างแต่ละคนที่เข้าเกณฑ์กำหนดเป็นกลุ่มตัวอย่างของการวิจัย อีกทั้งได้จัดทำแบบสอบถามการวิจัยฉบับออนไลน์เพื่อเพิ่มความรวดเร็วและสะดวกในการสำรวจข้อมูลอีกทางหนึ่ง ทั้งนี้ผู้วิจัยได้คัดกรองและเจาะจงกลุ่มตัวอย่างภายใต้ข้อกำหนดเพื่อให้สอดคล้องกับการวิจัย และเก็บรักษาข้อมูลเป็นความลับ โดยนำมาวิเคราะห์แล้วนำเสนอในภาพรวมเพื่อใช้ประโยชน์สำหรับการวิจัยเท่านั้น จึงไม่มีผลกระทบใดๆ ต่อกลุ่มตัวอย่างในครั้ง นี้ สำหรับเครื่องมือการวิจัยที่เป็นแบบสอบถามชุดนี้ได้ผ่านการตรวจสอบความถูกต้องและปรับแก้ไขตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิของมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย ซึ่งเป็นไปตามขั้นตอนการทำวิจัยอย่างถูกต้อง และการรวบรวมข้อมูลได้จากข้อมูลปฐมภูมิจากการตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่างในช่วงเดือนพฤษภาคม – เดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2562 (จัดเก็บข้อมูลตามระยะเวลาและแผนการดำเนินงานตลอดโครงการวิจัย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2562) และข้อมูลทุติยภูมิที่ได้จากการค้นคว้าจากตำราวิชาการ ผลงานวิจัย บทความวิชาการ จากหลายหน่วยงาน และข้อมูลจากเว็บไซต์ที่เกี่ยวข้อง

2. เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัยเป็นแบบสอบถามที่มีคำถามแบบปลายปิด (ตั้งหัวข้อผลการวิจัย ลำดับที่ 1-6) และคำถามแบบปลายเปิด (ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจากกลุ่มตัวอย่าง ตั้งหัวข้อผลการวิจัย ลำดับที่ 7) และมีมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยทำการกำหนดช่วงของการวัดได้ดังนี้ (ศิริชัย พงษ์วิชัย, 2551) ประกอบด้วย

ระดับ 5 คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 4.21-5.00 หมายถึง ระดับที่มีความเห็นด้วย/ความสำคัญ/ความจริง มากที่สุด

ระดับ 4 คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 3.41-4.20 หมายถึง ระดับที่มีความเห็นด้วย/ความสำคัญ/ความจริง มาก

ระดับ 3 คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 2.61-3.40 หมายถึง ระดับที่มีความเห็นด้วย/ความสำคัญ/ความจริง ปานกลาง
ระดับ 2 คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 1.81-2.60 หมายถึง ระดับที่มีความเห็นด้วย/ความสำคัญ/ความจริง น้อย
ระดับ 1 คะแนนตั้งแต่ 1.00-1.80 หมายถึง ระดับที่มีความเห็นด้วย/ความสำคัญ/ความจริง น้อยที่สุด
ทั้งนี้ได้ตรวจสอบค่าความน่าเชื่อถือ (Reliability) โดยมีค่า Cronbach's alpha เท่ากับ 0.818 ซึ่งเป็นค่าที่ยอมรับ
ได้ (Hair & et al., 2010) สำหรับสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล (1) สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistic)
ประกอบด้วย ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่ออธิบายลักษณะคำถามในแบบสอบถามที่ทำการ
สำรวจจากกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ข้อมูลส่วนบุคคล พฤติกรรมทางการเงินของกลุ่มตัวอย่าง การรับรู้และทัศนคติที่มีต่อ
การเข้าสู่สังคมไร้เงินสด ผลกระทบที่จะเกิดขึ้นเมื่อเข้าสู่สังคมไร้เงินสด และแนวทางในการปรับตัวเพื่อเตรียมความ
พร้อมจากการเข้าสู่สังคมไร้เงินสด (ดังหัวข้อผลการวิจัย ลำดับที่ 1-5) (2) สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) เป็น
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างเพื่อทดสอบสมมติฐาน โดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นแบบ
พหุคูณ (Multiple Linear Regression) และใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis) โดย
วิธีการสกัดปัจจัยแบบการวิเคราะห์องค์ประกอบหลัก (Principal Component Analysis) (ดังหัวข้อผลการวิจัย ลำดับที่
6)

7. ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคล พบว่า กลุ่มตัวอย่างเป็นเพศหญิง ร้อยละ 64 เพศชาย ร้อยละ 36 อายุเฉลี่ย
ที่ 34.27 ปี ส่วนใหญ่มีสภาพโสด ร้อยละ 54.5 สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี ร้อยละ 68.75 ทำงานประจำใน
หน่วยงานภาคเอกชน ร้อยละ 62.75 และหน่วยงานภาครัฐ ร้อยละ 37.25 ประสบการณ์ในการทำงานอยู่ระหว่าง 2-5 ปี
ร้อยละ 43 มีรายได้จากการทำงานเฉลี่ยต่อเดือนเท่ากับ 29,041.72 บาท รายได้จากสินทรัพย์เฉลี่ยต่อเดือนเท่ากับ
2,197.50 บาท รายจ่ายเฉลี่ยต่อเดือนเท่ากับ 23,622.50 บาท และเงินออมเฉลี่ยต่อเดือนเท่ากับ 3,511.25 บาท มีค่าเฉลี่ย
ของสินทรัพย์ที่มีสภาพคล่องเทียบเท่าเงินสด เท่ากับ 43,980 บาท จำนวนหนี้สินระยะสั้นเฉลี่ยเท่ากับ 26,162.45 บาท
และหนี้สินทั้งหมดเฉลี่ยต่อเดือนเท่ากับ 4,896 บาท ตามลำดับ ทั้งนี้ได้นำข้อมูลดังกล่าวหาค่าอัตราสภาพทางการเงินและ
อัตราส่วนทางการเงินส่วนบุคคล ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 Measurement of financial independence and financial ratios

การวัดค่าอัตราสภาพทางการเงินและอัตราส่วนทางการเงิน	จำนวน	ร้อยละ
1. อัตราส่วนความอยู่รอด (Survival ratio)		
≥ 1 (ผ่านเกณฑ์)	333	83.25
< 1 (ไม่ผ่านเกณฑ์)	67	16.75
2. อัตราส่วนความมั่งคั่ง (Wealth ratio)		
≥ 1 (ผ่านเกณฑ์)	34	8.50
< 1 (ไม่ผ่านเกณฑ์)	366	91.50
3. อัตราส่วนสภาพคล่อง (Current Ratio)		

การวัดค่าอิสรภาพทางการเงินและอัตราส่วนทางการเงิน	จำนวน	ร้อยละ
≥ 1 (ผ่านเกณฑ์)	238	59.50
< 1 (ไม่ผ่านเกณฑ์)	162	40.50
4. อัตราส่วนเงินสำรองเพื่อฉุกเฉิน (Emergency Ratio)		
≥ 6 (ผ่านเกณฑ์)	39	9.75
< 6 (ไม่ผ่านเกณฑ์)	361	90.25
5. อัตราส่วนเงินออม (Saving Ratio)		
≥ 0.1 (ผ่านเกณฑ์)	188	47.00
< 0.1 (ไม่ผ่านเกณฑ์)	212	53.00

ผลการวิเคราะห์ พบว่า กลุ่มตัวอย่างสามารถอยู่รอดได้ด้วยตนเอง ร้อยละ 83.25 มีอิสรภาพทางการเงินเพียงร้อยละ 8.50 มีสภาพคล่องในการใช้จ่ายเงินเท่ากับ ร้อยละ 59.5 ส่วนใหญ่มีเงินสำรองเพื่อฉุกเฉินที่ไม่ผ่านเกณฑ์การวัด ร้อยละ 90.25 กลุ่มตัวอย่างเพียงร้อยละ 47 ที่มีอัตราส่วนเงินออมอยู่ในเกณฑ์ที่เหมาะสม ตามลำดับ

2. ผลการวิเคราะห์พฤติกรรมทางการเงินตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยในครั้งนี้ พบว่า ค่าเฉลี่ยถือครองบัตรเครดิตอิเล็กทรอนิกส์เท่ากับ 3.14 บัตรต่อคน ส่วนใหญ่รับรู้ข้อมูลข่าวสารจากทางสื่อสังคมออนไลน์ ร้อยละ 25.31 มีการเข้าถึงระบบธุรกรรมการเงินอิเล็กทรอนิกส์อยู่ระหว่าง 1-12 ครั้งต่อสัปดาห์ ค่าเฉลี่ยต่อคนเท่ากับ 5.22 ครั้งต่อสัปดาห์ มีความเห็นว่าการพกพาและการใช้เงินสดยังมีความจำเป็นอยู่ในปัจจุบัน ร้อยละ 82 ส่วนใหญ่นิยมใช้ธนาคารออนไลน์ผ่าน Internet Banking หรือ Mobile Banking ร้อยละ 26.61 รองลงมา ใช้บัตรเงินอิเล็กทรอนิกส์สำหรับการชำระ ร้อยละ 23.44 ระบบคิวอาร์โค้ด (QR Code) ร้อยละ 19.37 ระบบพร้อมเพย์ (PromptPay) ร้อยละ 18.91 มีความถี่ในการซื้อสินค้าหรือบริการ ผ่านระบบออนไลน์ ร้อยละ 47.5 ให้ความสำคัญกับด้านความสะดวก รวดเร็ว ร้อยละ 37.5 ส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับการชำระเงินผ่าน e-Payment เพราะสามารถลดขั้นตอนในการทำธุรกรรมทางการเงินผ่านสถาบันการเงินได้ ร้อยละ 39.5 มีการวางแผนก่อนการใช้จ่ายเงิน ร้อยละ 21.46 มีการทำบัญชีรายรับ-รายจ่ายเป็นประจำ ร้อยละ 13.25 พฤติกรรมที่ส่งผลต่อการเกิดภาวะหนี้สินมากที่สุดมาจากการใช้เงินมากกว่าที่มีอยู่ ร้อยละ 34.75 กลุ่มตัวอย่างยังมีความกังวลต่อการเข้าสู่สังคมไร้เงินสดอยู่ ร้อยละ 45.75 รองลงมา มีความพร้อมแล้วสำหรับการใช้ชีวิตอยู่ในสังคมไร้เงินสด ร้อยละ 33.50 และไม่มีความพร้อมกับการเข้าสู่สังคมไร้เงินสด ร้อยละ 20.75 ตามลำดับ

3. ผลการวิเคราะห์ระดับการรับรู้และทัศนคติที่มีต่อการเข้าสู่สังคมไร้เงินสดในประเทศไทยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยในครั้งนี้ พบว่า ภาพรวมมีความคิดเห็นว่าเป็นความจริงจากตัวแปรดังกล่าว ($\bar{X}=3.66$) ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าภาครัฐและสถาบันการเงินต้องจัดวางระบบโครงสร้างพื้นฐานที่ดี ($\bar{X}=4.26$) รองลงมา ความรู้เรื่องทางการเงินมีความสำคัญเพื่อรับมือกับสังคมไร้เงินสด ($\bar{X}=4.09$) พฤติกรรมการเข้าถึงสังคมออนไลน์ส่งผลให้เข้าสู่สังคมไร้เงินสดเร็วขึ้น ($\bar{X}=4.06$) และเห็นด้วยว่าสังคมไร้เงินสดจะทำให้เกิดผลดีมากกว่าผลเสีย ($\bar{X}=4.02$) ควรพัฒนาและส่งเสริมให้มีการใช้บริการเทคโนโลยีทางการเงิน ให้เพิ่มมากขึ้นในปัจจุบันและรณรงค์ลดการใช้จ่ายด้วยเงินสด ($\bar{X}=3.98$) ตามลำดับ ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 Perception and attitude level toward cashless society in Thailand

การรับรู้และทัศนคติที่มีต่อการเข้าสู่สังคมไร้เงินสดในประเทศไทย	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. ท่านมีความรู้เข้าใจถึงความหมายและบริบทความสำคัญของสังคมไร้เงินสด	3.06	0.859	ค่อนข้างจริง
2. ท่านรับรู้และให้การยอมรับธุรกรรมทางการเงินผ่านระบบ e-Payment ในปัจจุบัน	3.15	0.922	ค่อนข้างจริง
3. ท่านมีความสนใจข้อมูลต่าง ๆ และเรียนรู้การเข้าถึงรูปแบบของสังคมไร้เงินสดมากขึ้น	3.52	0.915	จริง
4. ท่านเห็นด้วยว่าเงินสดเริ่มมีความสำคัญและบทบาทน้อยลงในธุรกรรมยุคดิจิทัลแล้ว	3.83	0.929	จริง
5. ท่านคิดว่าสังคมไร้เงินสดอาจเป็นการกระตุ้นให้ประชาชนมีการก่อกำเนิดเพิ่มขึ้นจากระบบการชำระเงินที่ง่ายขึ้น	3.91	0.916	จริง
6. ท่านมีกังวลใจต่อระบบการรักษาความปลอดภัยข้อมูลทางการเงินในสังคมไร้เงินสด	3.97	0.947	จริง
7. ท่านเห็นด้วยกับการใช้บริการเทคโนโลยีทางการเงิน (FinTech) ให้มากขึ้นและงดการใช้เงินสด (Cashless)	3.98	0.846	จริง
8. ท่านคิดว่าพฤติกรรมกรรมการเข้าถึงสังคมออนไลน์ที่มีมากขึ้น ส่งผลให้ประเทศไทยเข้าสู่สังคมไร้เงินสดเร็วขึ้น	4.06	0.837	จริง
9. ท่านเห็นด้วยกับแผนแม่บทของ Nation e-Payment ของภาครัฐที่ออกมาขับเคลื่อนและกระตุ้นการเข้าสู่สังคมไร้เงินสดกับประชาชน	3.79	0.895	จริง
10. ท่านคิดว่าความรู้เรื่องทางการเงินมีความสำคัญเพื่อรับมือกับสังคมไร้เงินสดที่จะเข้ามา	4.09	0.769	จริง
11. ท่านเห็นด้วยว่าสังคมไร้เงินสดจะทำให้เกิดผลดีมากกว่าผลเสียต่อภาพรวมในประเทศ	4.02	0.796	จริง
12. ท่านสามารถปรับตัวและรับมือกับเทคโนโลยีและกระแสการเปลี่ยนแปลงของสังคมที่ใช้เงินสดกลายเป็นสังคมไร้เงินสดได้	3.50	0.909	จริง
13. ท่านคิดว่าภาครัฐ สถาบันการเงิน ต้องจัดวางระบบโครงสร้างพื้นฐานที่แข็งแกร่งเพื่อให้ประชาชนสามารถดำเนินชีวิตอยู่รอดในสังคมไร้เงินสดได้	4.26	0.870	จริงมากที่สุด
14. ท่านคิดว่าตัวเองได้ใช้บริการและมีวิถีชีวิตตามแบบคนในสังคมไร้เงินสด	3.11	0.900	ค่อนข้างจริง
15. ท่านคิดว่าประเทศไทยจะเข้าสู่สังคมไร้เงินสดอย่างเต็มรูปแบบได้ในอีก 10 ปี ข้างหน้า (พ.ศ. 2572) ตามที่ภาครัฐคาดการณ์ไว้	2.60	0.804	ค่อนข้างไม่จริง
ภาพรวม	3.66	0.441	จริง

ตารางที่ 3 Opinion level of the impacts that would occur in the cashless society

ผลกระทบจากสังคมไร้เงินสด	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
1. ธุรกิจทางการเงินเกิดขึ้นได้สะดวกและรวดเร็ว ไม่เสียเวลาไปทำธุรกรรมที่ธนาคาร	3.93	0.883	เห็นด้วยมาก
2. ชำระค่าบริการกับหน่วยงานราชการหรือภาคเอกชนได้ปลอดภัย สะดวกและโปร่งใสผ่านระบบ QR Code ไม่ยุ่งยากเหมือนก่อน	3.88	0.948	เห็นด้วยมาก
3. ทุกการเคลื่อนไหวของเงินสามารถตรวจสอบได้อย่างชัดเจน	3.90	0.961	เห็นด้วยมาก
4. ลดความเสี่ยงจากการฉ้อโกงหรือการทำเงินสูญหาย	3.75	0.993	เห็นด้วยมาก
5. พกพาโทรศัพท์มือถือ (สมาร์ทโฟน) ก็สามารถจัดการทุกธุรกรรมหรือการชำระเงินผ่านระบบแอปพลิเคชันของธนาคาร QR Code หรือ e-Wallet ได้อย่างสะดวก	3.74	0.940	เห็นด้วยมาก
6. ทำบัญชีและควบคุมรายรับ-รายจ่ายง่ายขึ้น เนื่องจากสามารถตรวจสอบรายละเอียดการใช้จ่ายเงินได้ตลอดเวลาแบบออนไลน์	3.72	1.000	เห็นด้วยมาก
7. การแลกเปลี่ยนเงินเมื่อไปต่างประเทศ ง่ายขึ้นเนื่องจากมีระบบจัดการอัตโนมัติ	3.36	1.120	เห็นด้วยปานกลาง
8. สามารถลดธุรกิจผิดกฎหมายได้ เนื่องจากมีการบันทึกประวัติทางการเงินทุกขั้นตอน	3.63	1.018	เห็นด้วยมาก
9. การจัดการภาษีสะดวกขึ้น โดยการจ่าย-คืนภาษี-นำส่งข้อมูลเกิดประสิทธิภาพมากขึ้น	3.92	0.918	เห็นด้วยมาก
10. ลดต้นทุนการจัดการเงินสด กระตุ้นการใช้ระบบ e-Payment ทำให้เศรษฐกิจของประเทศเติบโตขึ้น มีเงินทุนสามารถพัฒนาประเทศในส่วนอื่นๆ	3.67	0.990	เห็นด้วยมาก
11. มีแนวโน้มจะใช้จ่ายเกินตัว เกินความจำเป็น หนี้สินอาจเพิ่มขึ้น	4.02	0.852	เห็นด้วยมาก
12. ด้านความปลอดภัยของบัญชีและข้อมูลส่วนตัว เสี่ยงต่ออาชญากรรมทางอินเทอร์เน็ต หากไม่รัดกุมเพียงพอ	4.01	0.832	เห็นด้วยมาก
13. การสูญเสียความเป็นส่วนตัวและเสรีภาพทางเศรษฐกิจในการทำธุรกรรมทางการเงิน เนื่องมาจากความสามารถเข้าถึงข้อมูลส่วนตัวของธนาคารและภาครัฐ	3.91	0.896	เห็นด้วยมาก
14. ปัญหาทางเทคนิคที่อาจเกิดขึ้นได้จากเทคโนโลยี การขัดข้องหรือผิดพลาดทางระบบ ก็สามารถสร้างปัญหาได้อย่างมาก	3.98	0.861	เห็นด้วยมาก
15. ความไม่เสมอภาค อาจจะมีกลุ่มคนที่ไม่มีสมาร์ทโฟน รวมไปถึงบริการต่างๆ ที่อำนวยความสะดวกกลุ่มสังคมไร้เงินสดได้	3.86	0.855	เห็นด้วยมาก

ผลกระทบจากสังคมไร้เงินสด	\bar{X}	S.D.	ระดับความคิดเห็น
16. มีค่าธรรมเนียมในการทำธุรกรรม หากตัวเลือกช่องทางการชำระเงินที่น้อยลง อาจจะ โคนเรียกเก็บค่าธรรมเนียมมากขึ้นกว่าที่เคยเป็น	3.79	0.890	เห็นด้วยมาก
17. ปัญหาเงินออมไม่เพียงพอสำหรับใช้ในอนาคต เนื่องจากการจับจ่ายซื้อของที่ง่ายขึ้น	3.94	0.997	เห็นด้วยมาก
18. สังคมผู้สูงอายุ เด็กเล็กที่ยัง ไม่มีบัญชีธนาคาร อาจจะดำเนินชีวิตยากเกินไปในสังคมไร้เงินสด	3.87	0.887	เห็นด้วยมาก
19. ชีวิตจำเป็นต้องพึ่งพาระบบอินเทอร์เน็ตตลอดเวลาเมื่อทุกอย่างกลายเป็นรูปแบบออนไลน์	3.76	0.909	เห็นด้วยมาก
20. อัตราการจ้างงานลดต่ำลง เพราะเทคโนโลยีเข้ามาทำงานแทนแรงงานคน	3.47	0.895	เห็นด้วยมาก
ภาพรวม	3.805	0.358	เห็นด้วยมาก

4. ผลการวิเคราะห์ระดับความคิดเห็นต่อผลกระทบที่จะเกิดขึ้นเมื่อเข้าสู่สังคมไร้เงินสด ภาพรวมอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก ($\bar{X} = 3.805$) ส่วนใหญ่เห็นด้วยกับข้อดีของสังคมไร้เงินสดที่ว่าธุรกรรมทางการเงินเกิดขึ้นได้สะดวกและรวดเร็ว ($\bar{X} = 3.93$) รองลงมา การจัดการภาษีที่มีความสะดวกขึ้น ($\bar{X} = 3.92$) การเคลื่อนไหวของเงินสามารถตรวจสอบได้อย่างชัดเจน ($\bar{X} = 3.90$) ขณะที่ผลกระทบเชิงลบ พบว่า มีแนวโน้มจะใช้จ่ายเกินตัว ($\bar{X} = 4.02$) รองลงมา ความปลอดภัยของบัญชีและข้อมูลส่วนตัว ($\bar{X} = 4.01$) ปัญหาทางเทคนิคที่อาจเกิดขึ้นได้จากเทคโนโลยี ($\bar{X} = 3.98$) ปัญหาเงินออมไม่เพียงพอสำหรับใช้ในอนาคต ($\bar{X} = 3.94$) ตามลำดับ ดังตารางที่ 3

5. ผลการวิเคราะห์แนวทางในการปรับตัวเพื่อเตรียมความพร้อมจากการเข้าสู่สังคมไร้เงินสดตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยในครั้งนี้ พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมีความสำคัญมากที่สุด ($\bar{X} = 4.21$) กลุ่มตัวอย่างอยากให้ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องต้องมีส่วนผลักดันและสนับสนุนเพื่อกระตุ้นการลดใช้เงินสด ($\bar{X} = 4.57$) รองลงมา ต้องศึกษาข้อมูลต่างๆ ให้เกิดความรู้ความเข้าใจก่อนใช้บริการ ($\bar{X} = 4.49$) เทคโนโลยีและการสื่อสารต้องตอบโจทย์ผู้ใช้บริการมากที่สุด ($\bar{X} = 4.38$) โดยกลุ่มตัวอย่างจำเป็นต้องปรับพฤติกรรมการใช้จ่ายด้วยการลดการใช้เงินสดและให้ความสำคัญกับเงินสดให้น้อยลง ($\bar{X} = 4.37$) เป็นการสร้างความคุ้นเคย และต้องสร้างทัศนคติเชิงบวกและเชื่อมั่นต่อเทคโนโลยีทางการเงินที่นำมาใช้ในสังคมไร้เงินสด ($\bar{X} = 4.30$) ตามลำดับ ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 Adaptation guideline in gearing to the cashless society

แนวทางการปรับตัวเพื่อเตรียมความพร้อมเข้าสู่สังคมไร้เงินสด	\bar{X}	S.D.	ระดับความสำคัญ
1. ค้นคว้าศึกษาข้อมูลต่าง ๆ ให้เกิดความรู้ความเข้าใจ รู้เท่าทันก่อนนำมาใช้จากการทำธุรกรรมผ่านสังคมไร้เงินสดเพิ่มมากขึ้น	4.49	0.683	สำคัญมากที่สุด
2. ลดการใช้เงินสดและให้ความสำคัญกับเงินสดให้น้อยลง	4.37	0.695	สำคัญมากที่สุด
3. การสร้างทัศนคติเชิงบวกและเชื่อมั่นต่อเทคโนโลยีทางการเงินที่นำมาใช้ในสังคมไร้เงินสด	4.30	0.702	สำคัญมากที่สุด
4. ต้องเพิ่มทักษะการวางแผนใช้จ่ายและวางแผนการออมในสังคมไร้เงินสด	4.25	0.666	สำคัญมากที่สุด
5. เรียนรู้และปรับตัวให้เท่าทันกับเทคโนโลยีสมัยใหม่ๆ (Big data, AI, Smartphone) ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อให้สามารถใช้จ่ายผ่านระบบออนไลน์ได้ถูกต้องและเข้าใจระบบมากขึ้น	3.91	0.740	สำคัญมาก
6. ปรับความคิด (Mindset) มีความเข้าใจในดิจิทัล (Digital Literacy) และเตรียมตัวที่จะรับความเสี่ยงจากการทำธุรกรรมในสังคมไร้เงินสดให้ได้	4.09	0.739	สำคัญมาก
7. ต้องเริ่มปรับเปลี่ยนรูปแบบการดำเนินชีวิต (Lifestyle) บางอย่างให้สอดคล้องและสัมพันธ์กับบริบทสังคมไร้เงินสดให้ได้	4.11	0.795	สำคัญมาก
8. ศึกษาและเปรียบเทียบรูปแบบการทำธุรกรรมทางการเงินในหลายๆ ช่องทาง เพื่อให้ได้สิทธิและผลประโยชน์มากที่สุด เช่น ค่าธรรมเนียม ส่วนลด โปรโมชั่น เป็นต้น	4.00	0.835	สำคัญมาก
9. ทดลองใช้บริการธุรกรรมทางการเงิน/การชำระสินค้าบริการ ผ่านเทคโนโลยีทางการเงินต่างๆ เพื่อให้คุ้นชินและสามารถใช้บริการได้อย่างถูกต้องในชีวิตประจำวัน	4.20	0.796	สำคัญมาก
10. การสร้างภูมิคุ้มกันและเตรียมพร้อมบริหารความเสี่ยงด้วยเครื่องมือทางการเงินที่ดี	4.06	0.752	สำคัญมาก
11. มีช่องทางการแจ้งเรื่องร้องเรียนและแก้ไขปัญหาจากธุรกรรมทางการเงินที่เกิดขึ้น ผู้บริโภคต้องได้รับความคุ้มครองที่ดีจากผู้ให้บริการและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	4.05	0.805	สำคัญมาก
12. โครงสร้างระบบ cashless payment ต้องพร้อมรองรับพฤติกรรมกรรมการชำระเงินของผู้บริโภคที่เปลี่ยนแปลงไป เช่น การพัฒนาระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต แอปพลิเคชันต่างๆ	4.13	0.745	สำคัญมาก
13. สถาบันการเงินหรือธุรกิจจำเป็นต้องสร้างกลยุทธ์ในการดำเนินงานแบบใหม่เพื่อตอบรับการเปลี่ยนแปลงของยุคดิจิทัลและกลุ่มลูกค้าให้มากขึ้นกว่าเดิม	4.28	0.763	สำคัญมากที่สุด
14. ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีและการสื่อสารต้องตอบโจทย์ผู้ใช้บริการ	4.38	0.726	สำคัญมากที่สุด
15. ทุกภาคส่วนต้องเกิดความร่วมมือกัน ทั้งภาครัฐ เอกชน รวมถึงธุรกิจรายย่อยและประชาชน ต้องมีส่วนผลักดันและสนับสนุนเพื่อกระตุ้นการลดใช้เงินสด	4.57	0.637	สำคัญมากที่สุด

6. ผลการทดสอบสมมติฐาน : “สถานะทางการเงินและพฤติกรรมทางการเงินส่วนบุคคล มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับระดับการรับรู้และทัศนคติที่มีต่อการเข้าสู่สังคมไร้เงินสด” พบว่า ข้อมูลสถานะทางการเงินและพฤติกรรมทางการเงินส่วนบุคคลที่สำคัญจำนวน 12 ตัวแปร ประกอบด้วย อายุ(X_1) สินทรัพย์ที่เป็นเจ้าของ(X_2) รายได้จากการทำงานต่อเดือน(X_3) รายได้จากสินทรัพย์ต่อเดือน(X_4) รายจ่ายเฉลี่ยต่อเดือน(X_5) เงินออมเฉลี่ยต่อเดือน(X_6) สินทรัพย์ที่มีสภาพคล่อง(X_7) หนี้สินระยะสั้น(X_8) หนี้สินเฉลี่ยต่อเดือน(X_9) จำนวนบัตรเครดิตอิเล็กทรอนิกส์ทุกประเภทที่ถือครอบครอง(X_{10}) จำนวนแอปพลิเคชันของธนาคาร(X_{11}) ความถี่ในการชำระเงินด้วยระบบ e-Payment(X_{12}) ส่งผลต่อระดับการรับรู้และทัศนคติที่มีต่อการเข้าสู่สังคมไร้เงินสด(Y) ทั้งนี้ทดสอบข้อมูลเบื้องต้น ได้แก่ 1) ตัวแปรอิสระทั้ง 12 ตัวแปร ไม่มีความสัมพันธ์กันเอง ซึ่งได้ทำการทดสอบ Multicollinearity ปรากฏว่า ค่าสถิติ Tolerance ของตัวแปรมีค่าไม่เข้าใกล้ศูนย์ (0.947-1.000) และ ค่า Variance Inflation Factor (VIF) ของตัวแปรอิสระมีค่าน้อยกว่า 10 (1.000-1.056) จึงบ่งชี้ว่า ไม่มีปัญหาด้านความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระด้วยกัน (Black, 2006) 2) การตรวจสอบความผิดปกติของข้อมูล (Outlier) พิจารณาจากค่า Cook’s Distance ที่ใช้วัดการเปลี่ยนแปลงของค่าคลาดเคลื่อนเมื่อตัดข้อมูลชุดใดชุดหนึ่งออกไป โดยเบื้องต้นจะต้องทำการพิจารณาค่า Cook’s Distance ของชุดข้อมูล ถ้ามีค่ามากกว่า 1 แสดงว่าชุดข้อมูลนั้นมีความผิดปกติ ควรตัดออกจากการวิเคราะห์ จากการตรวจสอบพบว่าค่า Cook’s Distance อยู่ระหว่าง 0-0.052 จึงสรุปว่าไม่มีค่าผิดปกติ 3) การทดสอบค่าคลาดเคลื่อนแต่ละค่าเป็นอิสระกัน (Autocorrelation) จากการตรวจสอบค่าสถิติ Durbin-Watson โดยถ้าค่า Durbin-Watson มีค่าเข้าใกล้ 2 กล่าวคือ มีค่าอยู่ระหว่าง 1.5-2.5 สามารถสรุปได้ว่าค่าความคลาดเคลื่อนมีความเป็นอิสระกัน โดยจากการวิเคราะห์ข้อมูลชุดนี้พบว่าค่า Durbin-Watson มีค่าเท่ากับ 1.851 ซึ่งอยู่ระหว่าง 1.5-2.5 จึงสรุปได้ว่าตัวแปรอิสระที่นำมาใช้ในการทดสอบไม่มีความสัมพันธ์ภายในตัวเอง และ 4) การทดสอบค่าแปรปรวนของความคลาดเคลื่อนเป็นค่าคงที่ (Homoscedasticity) พิจารณาจากแผนภาพการกระจาย Scatter Plot ซึ่งจากการพิจารณาแผนภาพ พบว่า ค่าคลาดเคลื่อนส่วนใหญ่กระจายอยู่เหนือและใต้ระดับศูนย์ ซึ่งจากการกระจายตัวอยู่ในช่วงแคบ ไม่ว่าตัวแปร Y จะเปลี่ยนแปลงในทิศทางใด ดังนั้นจึงสรุปว่าค่าความแปรปรวนของความคลาดเคลื่อนเป็นค่าคงที่ หลังจากนั้นนำข้อมูลดังกล่าวมาวิเคราะห์การถดถอยเชิงเส้นแบบพหุคูณเลือกใช้วิธี Stepwise พบว่า จำนวนบัตรเครดิตอิเล็กทรอนิกส์ทุกประเภทที่กลุ่มตัวอย่างถือครอบครองในปัจจุบัน (X_{10}) มีอิทธิพลเชิงบวกต่อค่าเฉลี่ยของระดับการรับรู้และทัศนคติที่มีต่อการเข้าสู่สังคมไร้เงินสด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยในรูปคะแนนดิบ (b) และค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยในรูปคะแนนมาตรฐาน (β) เป็น 0.050 กับ 0.186 ตามลำดับ และมีความคลาดเคลื่อนมาตรฐานในการพยากรณ์เท่ากับ ± 0.43 โดยแสดงผลดังตารางที่ 5-6 และจากตัวแปรพยากรณ์ดังกล่าวนำมาสร้างสมการได้ดังนี้ $Y' = 3.499 + 0.05X_{10}$

ตารางที่ 5 Examination of financial status variables and personal financial behavior that can predict perceptions and attitudes towards cashless society

แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	Sig.
Regression	2.686	1	2.686	14.284	0.000*
Residual	74.856	398	0.188		
รวม	77.542	399			

* Sig. < 0.05

ตารางที่ 6 Regression coefficients of financial status variables and personal financial behaviors that affect perceptions and attitudes towards cashless society

ตัวพยากรณ์	b	SE	t	Sig.
ค่าคงที่ (Constant)	3.499	0.047	74.527	0.000*
จำนวนบัตรเครดิตอิเล็กทรอนิกส์ทุกประเภทที่ถือครอบครองในปัจจุบัน (X_{10})	0.050	0.013	3.779	0.000*

$R = 0.186$ $R^2 = 0.035$ $Adj.R^2 = 0.032$ $SE_{est} = \pm 0.4336$ $Cook's Distance = (0 - 0.052)$ $Durbin-Watson = 1.851$

* Sig. < 0.05

7. ผลการวิเคราะห์ตัวแปร โดยใช้วิธีการสกัดปัจจัยแบบการวิเคราะห์องค์ประกอบหลัก (Principle Component Analysis) เพื่อวิเคราะห์หาปัจจัยด้านผลกระทบที่จะเกิดขึ้นเมื่อเข้าสู่สังคมไร้เงินสดจาก 20 ตัวแปร (ตัวแปรในตารางที่ 3) โดยการสร้างความสัมพันธ์ใหม่ของตัวแปรและร้อยละความผันแปรของตัวแปรที่อยู่ในปัจจัยร่วมเมื่อหมุนแกนด้วยวิธี Varimax ดังตารางที่ 7-8

ตารางที่ 7 KMO measurement

Kaiser-Meyer-Olkin	Sig.
0.641	0.000*

* Sig. < 0.05

เกณฑ์การทดสอบความเป็นได้ในการวิเคราะห์องค์ประกอบ (ยูทท ไกยวรรณ์, 2556) จากตาราง พบว่า ค่า Kaiser-Meyer-Olkin ใช้วัดความเหมาะสมของข้อมูลในการใช้เทคนิค Factor Analysis มีค่าเท่ากับ 0.641 ซึ่งมากกว่า 0.5 และเข้าสู่ 1 จึงสรุปว่าข้อมูลที่มีอยู่เหมาะสมที่จะใช้เทคนิค Factor Analysis และใช้ Bartlett's Test of Sphericity ใช้ทดสอบสมมติฐานความสัมพันธ์ของตัวแปร ผลปรากฏว่าค่า Significance เท่ากับ $0.000 < 0.05$ และตัวแปรทุกตัวมีค่า Correlation ที่มีนัยสำคัญ และค่า Measure of Sampling Adequacy (MSA) ของแต่ละตัวแปรที่ได้จาก Anti-Image Correlation ในตารางของ Anti-Image Matrix มีค่ามากกว่า 0.5 ทุกตัวแปร โดยมีค่าตั้งแต่ 0.509-0.955 จึงสรุปว่าตัวแปรทั้งหมดเหมาะสมที่จะใช้เทคนิคการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis)

ตารางที่ 8 Grouping of common factors that are considered to be an impact when entering a cashless society

ปัจจัย	ชื่อ	Eigen value ¹	% of variance ²
1	ด้านรูปแบบการดำเนินชีวิตและช่องทางการเข้าถึงบริการ	2.675	13.377
2	ด้านพฤติกรรมทางการเงินและการวางแผนการเงินของบุคคล	2.651	13.253
3	ด้านความปลอดภัยในการทำธุรกรรมและข้อจำกัดในการเข้าถึงบริการ	2.607	13.035
4	ด้านการจัดการภาษีและสิทธิประโยชน์จากผู้ให้บริการ	2.366	11.830
5	ด้านประสิทธิภาพของการเข้าถึงธุรกรรมทางการเงิน	2.291	11.457
6	ด้านต้นทุนค่าใช้จ่ายจากการใช้บริการทางการเงิน	1.831	9.154
7	ด้านค่าธรรมเนียมและข้อจำกัดของผู้ใช้บริการทางการเงิน	1.655	8.275
	รวม	16.075	80.381

¹(Eigen value) : ค่าความผันแปรของตัวแปรเดิมทั้งหมดที่ถูกอธิบายโดยปัจจัยนั้น ๆ โดยนิยามเลือก Eigen value > 1

²(% of variance) : ร้อยละของแต่ละปัจจัย (Factor) สามารถอธิบายความผันแปรได้

ผลการจัดปัจจัยร่วมของตัวแปรทั้งหมด พบว่า สามารถจัดองค์ประกอบปัจจัยร่วมได้ทั้งหมด 7 ปัจจัย อธิบายความผันแปรของตัวแปรได้ร้อยละ 80.38

7. ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจากกลุ่มตัวอย่างที่ตอบคำถามแบบปลายเปิด โดยสรุปผลอย่างสังเขป ดังนี้

1) กลุ่มตัวอย่างมีความต้องการให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและภาคเอกชนเผยแพร่ข้อมูล ข่าวสาร และให้คำแนะนำเกี่ยวกับวิธีเข้าถึงและการใช้บริการทางการเงินในสังคมไร้เงินสดให้ชัดเจน และยังคงเห็นว่าทั้งผู้เข้าถึงบริการและผู้ให้บริการทางการเงินต้องมีความเท่าเทียมด้านข้อมูลสารสนเทศที่เหมือนกัน เพื่อป้องกันความเหลื่อมล้ำด้านสิทธิประโยชน์และความปลอดภัยของข้อมูล เพราะกลุ่มตัวอย่างบางส่วนมีความกังวลเกี่ยวกับผู้ให้บริการไม่มีความเข้าใจในการใช้งานระบบ อาจจะทำให้เกิดความเสียหายได้ เช่น การตั้งรหัสผ่านเข้าทำธุรกรรม อาจจะไม่มีความยากง่ายไม่เพียงพอ หรือรูปแบบการยืนยันตัวตนที่ไม่ชัดเจน นั่นเพราะขาดความเข้าใจและมีการรับรู้ไม่มากพอ จึงควรส่งเสริมและแนะนำให้เกิดความเข้าใจเพิ่มมากขึ้น

2) กลุ่มตัวอย่างคิดเห็นว่าการติดตามข้อมูลเพิ่มเติมและรายละเอียดข่าวสาร สาระนั้นรู้ทางด้านการเงินและอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับสังคมไร้เงินสด ควรที่จะเข้าถึงได้ง่ายและสอดคล้องในชีวิตประจำวันของทุกช่วงวัยและควรมีหลายช่องทางในการสื่อสารข้อมูล

3) กลุ่มตัวอย่างมองถึงระดับความรุนแรงของผลกระทบต่อสังคมไร้เงินสดหากไม่สามารถหยุดพฤติกรรมค่าใช้จ่ายที่เกินตัวได้ ดังนั้นพฤติกรรมทางการเงินและวินัยการใช้จ่ายเงินจึงเป็นประเด็นที่สำคัญของคนในสังคมปัจจุบัน ที่ค่อนข้างนิยมวัตถุสิ่งของ และขาดความเข้าใจถึงความจำเป็นในการใช้จ่ายเงิน ทั้งนี้จึงไม่ควรมองว่าสังคมไร้เงินสดจะมีแต่ผลดีต่อระบบเศรษฐกิจเพียงแง่มุมเดียว เพราะอาจจะเกิดวิกฤติหนี้สินตามมาและส่งผลกระทบต่อการใช้ชีวิตและก่อให้เกิดผลเสียได้ หากไม่สามารถสื่อสารและอธิบายให้ผู้ให้บริการเข้าใจอย่างถ่องแท้ได้

4) กลุ่มตัวอย่างให้ความคิดเห็นเพิ่มเติมว่าถึงแม้ว่าภาครัฐจะให้การสนับสนุนและกระตุ้นการเข้าถึงระบบการชำระเงินผ่านออนไลน์หรือเพิ่มระบบ e-Payment ต่างๆ ที่ทำให้เกิดความสะดวกสบายในการใช้ชีวิตในปัจจุบันมากขึ้น แต่ทั้งหมดก็ไม่ได้บ่งบอกว่าประชาชนทั้งประเทศจะมีความพร้อมที่จะเปลี่ยนแปลงจากระบบการถือเงินสดเปลี่ยนมาเป็นการถือบัตรเงินอิเล็กทรอนิกส์ได้ทั่วประเทศ นั่นเพราะในสังคมไทยยังมีหลายช่วงอายุวัยและมีหลายประเด็นทางความคิดและวัฒนธรรมของสังคมที่ยังมีทั้งแบบดั้งเดิมและแบบสมัยใหม่ เพราะฉะนั้นกลุ่มตัวอย่างบางส่วนก็ยังให้ความสำคัญกับเงินสด ถึงแม้ว่าความจำเป็นในการถือเงินสดเพื่อใช้สอยอาจจะมีความจำเป็นลดลง แต่ทว่าก็ยังไม่ได้เข้าถึงทุกรูปแบบการใช้จ่ายชำระเงินทั้งหมด ซึ่งอาจจะเป็นประเด็นหลักของการพัฒนาเพื่อเข้าสู่สังคมไร้เงินสดอย่างเต็มรูปของภาครัฐได้

5) กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ให้ความสำคัญและมองถึงประโยชน์ของสังคมไร้เงินสดว่าเป็นสิ่งที่ควรจะต้องเกิดขึ้นอย่างเต็มรูปแบบในประเทศไทยได้ เพราะทำให้เกิดประโยชน์อย่างมากกับประชาชน เช่น ประชาชนที่อยู่ในพื้นที่ห่างไกลที่มีความลำบากในการเดินทางเพื่อติดต่อธนาคารหรือทำธุรกรรมชำระสินค้าหรือบริการ ก็สามารถทำธุรกรรมทางการเงินผ่านระบบออนไลน์ได้ หากแต่ในพื้นที่นั้นต้องมีการพัฒนาระบบเครือข่ายออนไลน์ครอบคลุมทุกพื้นที่ ที่จะช่วยเพิ่มความสะดวกได้ยิ่งขึ้น

8. อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยได้นำประเด็นมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ปริมาณการใช้จ่ายผ่านบัตรอิเล็กทรอนิกส์มีเพิ่มขึ้น แสดงถึงการเข้าใกล้สังคมไร้เงินสดในประเทศไทยได้เป็นอย่างดี และกลุ่มตัวอย่างเลือกใช้บริการชำระเงินผ่านมือถือหรือระบบออนไลน์ เพราะความสะดวกรวดเร็ว ซึ่งจากรายงานของ สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (2561) เรื่องผลการสำรวจพฤติกรรมผู้ใช้อินเทอร์เน็ตในประเทศไทย ปี พ.ศ. 2561 พบว่า วัตถุประสงค์ใช้ชื่อของออนไลน์ติดอันดับ 1 ใน 5 ของการใช้อินเทอร์เน็ตของคนไทยจึงแสดงให้เห็นว่าหากต้องการเปลี่ยนประเทศไทยเป็นสังคมไร้เงินสดจำเป็นต้องพึ่งพาช่องทางออนไลน์เป็นการส่งต่อความรู้ ข้อมูลข่าวสารต่างๆ ให้กับประชาชนได้เข้าใจมากขึ้น กลุ่มตัวอย่างให้เหตุผลของการเลือกชำระเงินผ่านระบบ e-Payment เพราะต้องการลดขั้นตอนในการทำธุรกรรมทางการเงินผ่านสถาบันการเงิน ซึ่งสอดคล้องกับ ณิชูพงศ์ กรีธาผล (2560) จากงานวิจัยเรื่องปัจจัยที่มีอิทธิพลเชิงบวกต่อความตั้งใจในการใช้บริการเงินอิเล็กทรอนิกส์ของพนักงานในกรุงเทพมหานคร สรุปผลว่า ปัจจัยด้านการรับรู้ถึงความง่ายในการใช้งานมีอิทธิพลเชิงบวกต่อความตั้งใจในการใช้บริการเงินอิเล็กทรอนิกส์มากที่สุด อีกทั้งกลุ่มตัวอย่างงานวิจัยครั้งนี้ยังให้ความเห็นว่าการพกพาหรือการใช้เงินสดมีความจำเป็นน้อยลงในสังคมปัจจุบัน ซึ่งสอดคล้องกับ ณิชูวรรณ ศรีสุข (2560) จากบทความเรื่อง การเปลี่ยนแปลงธุรกิจค้าปลีกในยุคดิจิทัลของสังคมไร้เงินสดที่วิเคราะห์ไว้ว่าสังคมไร้เงินสดมาพร้อมกับความคาดหวังและความต้องการของผู้บริโภคที่เปลี่ยนแปลงไปในหลายมิติเพิ่มขึ้น สำหรับขั้นตอนการวางแผนก่อนจ่ายเงินผ่านระบบออนไลน์ถือว่าเป็นเทคนิคและวิธีการใช้เงินในยุคสังคมไร้เงินสดได้

2. กลุ่มตัวอย่างมีทัศนคติที่ดีต่อการเข้าสู่สังคมไร้เงินสดและให้ความสำคัญกับการลดใช้เงินสด ซึ่งสอดคล้องกับ อรรถพร ดวงมณี และต่อตระกูล อุบลวัตร (2560) จากงานวิจัยเรื่อง พฤติกรรมการใช้สื่อใหม่ และทัศนคติที่มีต่อการเข้าสู่สังคมไร้เงินสดของประชาชนในกรุงเทพฯ โดยสรุปว่า กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษามีทัศนคติในเชิงบวกต่อการเข้าสู่

สังคมไร้เงินสดโดยมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.45 จากคะแนนเต็ม 5.00 กลุ่มตัวอย่างจากงานวิจัยครั้งนี้มีความกังวลต่อการก่อกำเนิดเพิ่มขึ้น เพราะสังคมไร้เงินสดมีความสะดวกในการใช้จ่ายเงินจึงเป็นเหมือนกันกระตุ้นให้ใช้จ่ายเกินตัว โดยคิดว่าทักษะทางการเงินที่ดีจะรับมือกับสังคมไร้เงินสดได้ ซึ่งสอดคล้องกับ กรณิกา วาระวิเศษนี้ (2560) จากงานวิจัยเรื่องความรู้ทางการเงินและความอยู่ดีมีสุขทางการเงินของพนักงานในสถาบันการเงิน สรุปไว้ว่าความรู้ทางการเงินมีความสัมพันธ์กับความอยู่ดีมีสุขทางการเงิน ด้านหนี้สินและด้านเงินออมเหมาะสม

3. ผลกระทบเชิงบวกจากงานวิจัยสอดคล้องกับ ธนาคารแห่งประเทศไทย (2561) บทความหนึ่งปีพร้อมเพียร ถนนสู่สังคมไร้เงินสด สรุปว่า สังคมไร้เงินสด ช่วยลดต้นทุนทางการเงินของประชาชน ภาคธุรกิจและประเทศให้ถูกลง ประชาชนเข้าถึงการชำระเงินทางอิเล็กทรอนิกส์ (e-Payment) มากขึ้น ด้านผลกระทบเชิงลบ สอดคล้องกับ ชลิตพันธ์ บุญมีสุวรรณ (2561) จากบทความวิชาการ สังคมไร้เงินสดวิเคราะห์ถึงข้อเสียของสังคมไร้เงินสดไว้ 2 ประการคือ (1) สูญเสียความเป็นส่วนตัวในธุรกรรมทางการเงิน เนื่องจากผู้ประกอบการและภาครัฐสามารถเข้าถึงข้อมูลส่วนบุคคลทำให้ผู้บริโภคเกิดความรู้สึกสูญเสียอิสรภาพทางการเงิน และ (2) การบริโภคของประชาชนพุ่งเพื่อเกินความจำเป็นจากความสะดวกในการใช้จ่ายสามารถใช้บริการบนสมาร์ตโฟนโดยไม่ต้องใช้เงินสด การใช้จ่ายในปัจจุบัน จึงเป็นการยืมเงินในอนาคตเอามาใช้ก่อนในปัจจุบัน ก่อให้เกิดปัญหาที่ไม่สามารถบริหารการเงินส่วนบุคคลได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4. การออมเงินในยุคดิจิทัลควรต้องเริ่มทำพร้อมๆกับแนวทางการปรับตัวและเตรียมความพร้อมในสังคมไร้เงินสด ควรเน้นการสร้างวินัยการใช้จ่ายเพราะเงินออมที่มีมากขึ้นจะสามารถรับมือกับเหตุการณ์ต่างๆ ทั้งนี้สอดคล้องกับ รัชชชัญญ์ กิริถวานิชย์ (2549) อธิบายไว้ว่า การสร้างวินัยในการออมเงินโดยต้องตระหนักว่าการออมเงินไม่ใช่สิ่งที่กระทำเมื่อมีเงินเหลือใช้ หากแต่เป็นการกั้นเงินออกมาออมก่อนที่จะนำส่วนที่เหลือไปใช้จ่าย และจากผลวิจัยครั้งนี้พบว่า การปรับตัวตามความเปลี่ยนแปลงในสังคม พยายามเริ่มต้นเป็นกลุ่มปรับตัว (Adjusting) แล้วค่อยปรับตัวกลายเป็นกลุ่มเรียนรู้ (Learning) เพื่อให้สามารถอยู่รอดได้ทุกสถานการณ์ของการเปลี่ยนแปลง ด้วยการเรียนรู้และปรับตัวให้เท่าทันกับเทคโนโลยีสมัยใหม่ ซึ่งสอดคล้องกับ สุนทรिया ไชยปัญญา และอรุณรักษ์ ศรีประเสริฐ (2559) ตามแนวคิดการปรับตัวทางวัฒนธรรม ที่จัดแบ่งกลุ่มคนออกเป็นกลุ่มตามการปรับตัวและเรียนรู้

5. กลุ่มตัวอย่างขาดอิสรภาพทางการเงิน มีเงินสำรองเผื่อฉุกเฉินไม่เพียงพอ เนื่องมาจากขาดวินัยการออมเงิน ดังนั้นมนุษย์เงินเดือนต้องตระหนักถึงความสัมพันธ์ระหว่างรายได้และรายจ่าย มีวินัยการออมที่เพิ่มขึ้นและต้องมีการบริหารวางแผนการใช้จ่ายเงินที่ดีเพื่อเป็นการเตรียมพร้อมรับมือการเปลี่ยนแปลงและทำให้ผลกระทบน้อยที่สุด จึงสอดคล้องกับ รชชร์ สมใจวงษ์ (2560) เรื่องวิธีการวางแผนการใช้จ่ายในสังคมไร้เงินสดโดยการวางแผนก่อนใช้ จัดสรรเงินลงในแต่ละบัญชี และใช้เงินจริงให้ตรงแต่ละบัญชี และแนวคิดของ จักรพงษ์ เมษพันธุ์ (2561) เรื่องสุขภาพทางการเงินที่ดีต้องมีสภาพคล่องคมีเงินเหลือเก็บอย่างน้อย 10% ของรายได้ มีเงินทุนสำรองไว้ใช้อย่างน้อยเท่ากับค่าใช้จ่าย 6 เดือน

9. ข้อเสนอแนะ

9.1 ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

- 1) กลุ่มตัวอย่างคิดเห็นว่าสังคมไร้เงินสดจะก่อให้เกิดผลกระทบ เช่น อาชญากรรมหรือการขโมยลดลง การ

เข้าถึงระบบการชำระเงินหรือทำธุรกรรมทางการเงินออนไลน์มีความสะดวกขึ้นเข้าถึงได้ทุกช่วงวัย การบริหารจัดการเก็บภาษีของภาครัฐทำได้ง่ายขึ้น แต่มีความกังวลด้านความปลอดภัยในการรักษาข้อมูลส่วนตัว ความปลอดภัยในโลกไซเบอร์ที่มักจะโดนล้วงข้อมูลจากการทำธุรกรรมทางการเงินได้ ประเภทของการลงทุนที่อาจจะเปลี่ยนไป เนื่องจากผลตอบแทนที่ได้จากการถือครองเงินสดได้ลดลง เพราะเงินสดจะหายไปจากระบบการเงินและเศรษฐกิจ แนวโน้มปริมาณการใช้จ่ายที่สูงขึ้น อัตราการก่อหนี้ส่วนบุคคลเพิ่มขึ้นกว่าเดิม ปัญหาเงินสำรองและเงินออมที่ลดลง ความไม่เสมอภาคในการเข้าถึงระบบการชำระเงิน ดังนั้นควรเพิ่มทักษะความรู้และการวางแผนการเงินส่วนบุคคลให้มากขึ้น โดยการสอดแทรกความรู้และทักษะเหล่านี้ตั้งแต่ในวัยเรียน พยายามทำให้ทุกคนเข้าใจถึงสถานการณ์และผลที่จะเกิดขึ้นจากความเปลี่ยนแปลงนี้

2) กลุ่มตัวอย่างมีแนวทางในการปรับตัวและเตรียมพร้อมในหลายด้าน โดยเริ่มต้นปรับและเตรียมพร้อมกับตนเองก่อน เช่น หาข้อมูลความรู้เพิ่มเติม สร้างทัศนคติที่ดีต่อการใช้เงิน เสริมสร้างทักษะทางการเงิน (Financial Literacy) และต้องการการสนับสนุนจากภาครัฐและสถาบันการเงินที่เกี่ยวข้อง ผลการวิจัยสามารถนำไปใช้สร้างแนวทางเพื่อณรงค์ให้เกิดความร่วมมือเพิ่มขึ้น เพราะมนุษย์เงินเดือนมักจะสะท้อนเรื่องของการใช้จ่ายเงินในภาคเศรษฐกิจได้เป็นอย่างดี แต่อาจจะมีอุปสรรคสำคัญคือ ผู้ใช้บริการยังมีความกังวลต่อระบบและมาตรการด้านความปลอดภัยในการทำธุรกรรมออนไลน์ อีกทั้งยังมีคนในสังคมจำนวนหนึ่งที่ต้องพึ่งพาเงินสด เพราะความเป็นจริงแล้วกลุ่มคนที่สามารถเข้าถึงและเข้าใจระบบการชำระเงินได้มากกว่ากลุ่มอื่น ๆ คงเป็น Gen Y และ Gen Z เป็นส่วนใหญ่ รวมถึง Gen Alpha สำหรับในอนาคต แต่ว่ากลุ่มผู้สูงอายุในปัจจุบันและที่กำลังจะเพิ่มขึ้นจากการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุของประเทศไทย จึงต้องเริ่มจัดการวางแผน โดยให้ความรู้และคำแนะนำแก่กลุ่มผู้สูงอายุเหล่านี้

3) กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ขาดอิสรภาพทางการเงิน ซึ่งหนทางของการมีอิสรภาพทางการเงินของมนุษย์เงินเดือนนั้นสามารถทำได้ ซึ่งมีข้อได้เปรียบจากรายได้ที่มีสม่ำเสมอ การคาดการณ์รายได้ที่ค่อนข้างแน่นอน แต่มีข้อเสียเปรียบด้านรายจ่ายที่สามารถไหลออกไปได้ทั้งที่จำเป็นและไม่จำเป็น แต่ก็สามารถทำให้ตนเองมีอิสรภาพทางการเงินได้ เช่น ออมเงินตั้งแต่อายุยังน้อย มีอาชีพเสริม ลดหย่อนภาษีจากการลงทุน สำหรับอัตราส่วนทางการเงินส่วนบุคคลเป็นตัวบ่งบอกถึงการวางแผนการใช้จ่ายและจัดสรรเงินได้เป็นอย่างดี ทั้งนี้มนุษย์เงินเดือนควรต้องมีแผนการเงินที่ต้องทำให้สำเร็จ เช่น แผนการออม แผนการลงทุน แผนการบริหารหนี้ แผนการบริหารความเสี่ยง แผนเกษียณ เป็นต้น อีกทั้งยังต้องมีทัศนคติที่ดีต่อการใช้เงิน รวมถึงรู้จักความพอเพียงก็สามารถจะมีอิสรภาพทางการเงินได้

4) โดยภาพรวมผลการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยคิดเห็นว่าสามารถใช้เป็นข้อมูลอ้างอิงและเป็นฐานข้อมูลที่สำคัญเพื่อทำให้เกิดการพัฒนา ระบบ การปรับปรุงระบบ รวมถึงการประยุกต์ใช้ในการแก้ไขปัญหาทางสังคมได้ในระดับหนึ่ง สำหรับเทคโนโลยีที่จะเกิดขึ้นในอนาคตข้างหน้า เช่น การสร้างระบบการชำระเงินที่ลดการสัมผัสโดยตรงระหว่างบุคคลมากขึ้น (Contactless Payment) เพื่อป้องกันอันตรายที่เกิดจากสัมผัสระหว่างชำระเงิน ทั้งในแง่ของสุขอนามัยที่ดี ซึ่งเกิดจากการลดการสัมผัส และความปลอดภัยของทรัพย์สินระหว่างทำธุรกรรมทางการเงินมากขึ้น อาจจะช่วยลดปัญหาด้านอาชญากรรมที่เป็นภัยต่อสังคมได้ เนื่องจากไม่จำเป็นต้องพกพาเงินสดเป็นจำนวนมาก ทั้งนี้ หากมองในแง่ของภาครัฐและภาคธุรกิจ จะเห็นได้ว่าการสร้างระบบการชำระเงินของสังคมไร้เงินสดที่พัฒนาจากการใช้เทคโนโลยีทางการเงิน (Fintech) ได้ในหลายรูปแบบ เช่น การชำระเงินผ่านระบบออนไลน์แบบต่าง ๆ สกุลเงินดิจิทัล การโอนเงินออนไลน์และชำระเงินออนไลน์ระหว่างองค์กร เพื่อช่วยแก้ไขปัญหาคาหลบเลี่ยงภาษี ปัญหาเงินนอกระบบ และการคอร์รัปชันภายในองค์กร ทั้งนี้เทคโนโลยีเหล่านี้ถือว่าเป็นตัวช่วยเสริมความรวดเร็ว สร้าง

ความปลอดภัย และมีความถูกต้องของข้อมูลผ่านระบบออนไลน์ เพราะข้อมูลเป็นแบบ real time มากขึ้น ทำให้สามารถตรวจสอบการทำธุรกรรมทางการเงินที่ผ่านมาได้ทันที ทั้งยังเป็นการลดความผิดพลาดในการบันทึกข้อมูล ลดเวลาการทำธุรกรรมทางการเงิน และตรวจสอบความเคลื่อนไหวได้ตลอดเวลา ที่สำคัญยังเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารเงินของภาคธุรกิจและภาครัฐเพื่อลดปัญหาการทุจริตได้ จากประเด็นทั้งหมดความเป็นไปได้ที่จะเกิดขึ้นนั้น ย่อมมาจากหลายภาคส่วนที่เกี่ยวข้องซึ่งสร้างความร่วมมือด้วยกัน เช่น ความพร้อมของประชาชนหรือผู้บริโภคในการเข้าถึงธุรกรรมทางการเงินและระบบชำระเงินต่าง ๆ เพราะหากมีการรับรู้และความเข้าใจ และมีการยอมรับเทคโนโลยีสมัยใหม่ได้ ก็ถือว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญด้านแรกของการก้าวสู่สังคมไร้เงินสดอย่างเต็มรูปแบบภายในประเทศไทย บวกกับการส่งเสริมและสนับสนุนจากนโยบายภาครัฐ ที่อาจจะต้องปรับเปลี่ยนและสร้างระบบการชำระเงินภายในหน่วยงานที่ต้องติดต่อหรือทำธุรกรรมกับประชาชนเพิ่มมากขึ้น สร้างแรงจูงใจในการเปลี่ยนมาใช้ระบบธุรกรรมทางการเงินออนไลน์แทนการใช้เงินสดเพื่อชี้ให้เห็นถึงประโยชน์ของการเข้าสู่สังคมไร้เงินสดอย่างเต็มรูปแบบในอนาคตข้างหน้า ซึ่งถือว่าเป็นการเตรียมพร้อมในการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงและปัญหาต่าง ๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นได้ในระดับหนึ่ง

9.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1) เพื่อให้ผลการวิจัยที่ได้สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น อาจจำเป็นต้องเพิ่มตัวแปรหรือปัจจัยอื่น ๆ เข้าไปอีก ทั้งนี้เพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงและสถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในอนาคต เช่น ตัวแปรด้านพฤติกรรมของผู้ใช้บริการทางการเงิน ตัวแปรด้านภาวะเศรษฐกิจ ตัวแปรด้านกฎหมาย ตัวแปรด้านระบบสื่อสารและเทคโนโลยี เป็นต้น

2) เพื่อให้งานวิจัยน่าสนใจและมีประโยชน์ในการนำไปถ่ายทอดมากขึ้น ผู้วิจัยสังเกตเห็นว่า สังคมไร้เงินสดอาจจะเป็นการเพิ่มความเหลื่อมล้ำในสังคมได้ โดยเฉพาะสำหรับกลุ่มคนที่มีฐานะยากจนที่ไม่มีบัญชีเงินฝากกับธนาคาร ขาดแคลนเครื่องมือสื่อสารหรืออุปกรณ์ที่ใช้สำหรับระบบการชำระเงิน หรือแม้กระทั่งช่วงวัยที่อาจจะเป็นปัญหา เพราะเกิดจากกระบวนการรับรู้ที่ต่างกัน อีกทั้งปัญหาการว่างงานที่อาจจะเพิ่มขึ้น เนื่องจากเทคโนโลยีเข้ามาทดแทนการใช้แรงงานคน ปัญหาเหล่านี้ อาจจะเป็นสาเหตุหนึ่งของการไม่ประสบความสำเร็จในการยกระดับเป็นสังคมไร้เงินสดสำหรับประเทศไทยได้ ผู้วิจัยจึงคิดเห็นว่า การนำเอาปัญหาดังกล่าวมาทำวิจัยครั้งต่อไปจึงมีความน่าสนใจ ดังนั้นการเตรียมพร้อมรับมือกับสังคมไร้เงินสดที่จะเกิดขึ้น จึงเป็นแนวทางแก้ไขและปรับตัวได้เป็นอย่างดี หากคนในสังคมและหลายภาคส่วนร่วมมือกัน

เอกสารอ้างอิง

กรณิกา วาระวิษณี. (2560). *ความรู้ทางการเงินและความอยู่ดีมีสุขทางการเงินของพนักงานในสถาบันการเงิน*

กรณีศึกษาจากพนักงานธนาคารไทยพาณิชย์. (Unpublished Master' thesis), มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.

กระทรวงการคลัง. (2559). *National e-Payment พลิกโฉมระบบการชำระเงินของไทย*. สืบค้นจาก

<https://www1.mof.go.th/home/eco/220459.pdf>

กัลยา วานิชย์บัญชา. (2549). *การวิเคราะห์ทางสถิติ: สถิติเพื่อการตัดสินใจ*. กรุงเทพฯ:

สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

กิตติศักดิ์ ทองฟูก. (2557). *ปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ที่มีผลต่อพฤติกรรมการเปิดรับสื่อออนไลน์ของมนุษย์เงินเดือน*.

(Unpublished Master' thesis), มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย.

จักรพงษ์ เมษพันธ์. (2561). สุขภาพทางการเงินที่ดี (Money Fitness). *วารสารการเงินธนาคาร*, (431), 171.

ชลิตพันธ์ บุญมีสุวรรณ. (2561). สังคมไร้เงินสด (Cashless Society). *วารสารธุรกิจปริทัศน์*, 10(2), 235-248.

ณัฐพงศ์ กรียาผล. (2559). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลเชิงบวกต่อความตั้งใจในการใช้บริการเงินอิเล็กทรอนิกส์ของพนักงาน*

ในกรุงเทพมหานคร. (Unpublished Master' thesis), มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.

ณัฐวรรณ ศรีสุข. (2560). การเปลี่ยนแปลงธุรกิจค้าปลีกในยุคดิจิทัลของสังคมไร้เงินสด.

วารสารนักบริหาร, 37(2), 88-101.

ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. (2558). *การวางแผนการเงินคืออะไร*. สืบค้นจาก <https://www.set.or.th>

ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. (2561). *4 สิทธิประโยชน์มนุษย์เงินเดือน*. สืบค้นจาก <https://www.set.or.th>

ธนัชวงศ์ กิริตวานิชย์. (2549). *เงินทองของมีค่า*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ประพันธ์สาส์น.

ธนาคารแห่งประเทศไทย และสถาบันวิจัยเศรษฐกิจป๋วย อึ๊งภากรณ์. (2561). *เส้นทางสู่สังคม (กึ่ง) ไร้เงินสด*. สืบค้นจาก

https://www.bot.or.th/Thai/ResearchAndPublications/DocLib_/Article_28Aug2018.pdf

ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2559). *แผนพัฒนาระบบสถาบันการเงิน ระยะที่ 3 (2559-2563)*. สืบค้นจาก

[https://www.bot.or.th/Thai/FinancialInstitutions/ Highlights/FSMP3/FinancialSectorMasterPlanIII.pdf](https://www.bot.or.th/Thai/FinancialInstitutions/Highlights/FSMP3/FinancialSectorMasterPlanIII.pdf)

ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2560). *รายงานระบบการชำระเงิน 2560*. สืบค้นจาก

<https://www.bot.or.th/Thai/PaymentSystems/Publication>

ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2561). *หนึ่งปีพร้อมเพย์ถนนสู่สังคมไร้เงินสด*. สืบค้นจาก

https://www.bot.or.th/broadcast/EBook/BOT3_61/

ยุทธ ไกยวรรณ. (2556). *การวิเคราะห์สถิติหลายตัวแปรสำหรับงานวิจัย*. กรุงเทพฯ:

สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

รชชร์ สมใจวงษ์. (2560). วิธีการวางแผนการใช้จ่ายในสังคมไร้เงินสด. *วารสารการเงินธนาคาร*, (426), 91.

วิเชียร โชติวัฒนา. (2555). บัญชีพอเพียงสำหรับมนุษย์เงินเดือน. *วารสารการจัดการสมัยใหม่*, 10(1), 64-75.

วิจัยกรุงศรี. (2562). จาก Pipeline สู่ Platform: คลื่นแห่งการเปลี่ยนแปลงครั้งใหม่ในธุรกิจชำระเงิน. สืบค้นจาก

<https://www.krungsri.com/>

ศิริชัย พงษ์วิชัย. (2551). *การวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วยคอมพิวเตอร์*. กรุงเทพฯ:

สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ศูนย์คุ้มครองผู้ใช้บริการทางการเงิน. (2557). *ข้อมูลสำหรับพนักงานประจำ*. สืบค้นจาก

<https://www.1213.or.th/whoareyou/Pages/salariedpersons.aspx>

ศูนย์วิจัยกสิกรไทย. (2560). *ระบบชำระเงินดิจิทัลตัวช่วย SME ทำเงิน*. สืบค้นจาก

https://www.kasikornbank.com/th/business/sme/KSMEKnowledge/article/KSMEAnalysis/ Documents/Digital-Payment_SME-Helper.pdf

- สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (องค์การมหาชน). (2561). รายงานผลการสำรวจพฤติกรรมผู้ใช้อินเทอร์เน็ตในประเทศไทย ปี 2561 *Thailand Internet User Profile 2018*. สืบค้นจาก <https://www.etda.or.th/publishing-detail/thailand-internet-user-profile-2018.html>
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2560). *สรุปผลที่สำคัญการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน ในช่วง 6 เดือนแรกของปี 2560*. สืบค้นจาก <http://www.nso.go.th>
- สุนทรียา ไชยปัญญา และอรุณรักษ์ ศรีประเสริฐ. (2559). แนวคิด ทฤษฎีวิวัฒนาการของการจัดการ: การปรับตัวภายใต้ความแตกต่างทางวัฒนธรรม. *วารสารวิชาการ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม*, 1(2), 104-111.
- สุวิชา ภรณ์วลัย. (2561). *จุดเริ่มต้น Digital Payment ของประเทศไทย*. สืบค้นจาก <http://truebusiness.truecorp.co.th/e-mag/2018/07.july/pdf/TechnoNote-07.2018.pdf>
- อโนมา แซ่ตั้ง. (2554). *ทัศนคติและพฤติกรรมการทำธุรกรรมทางการเงินผ่านโทรศัพท์เคลื่อนที่ของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร*. (Unpublished Master' thesis), มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อรรณพ ดวงมณี และต่อตระกูล อุบลวัตร. (2560). พฤติกรรมการใช้สื่อใหม่ และทัศนคติที่มีต่อการเข้าสู่สังคมไร้เงินสดของประชาชนในกรุงเทพมหานคร. *นิเทศสยามปริทัศน์*, 17(22), 150-162.
- Black, K. (2006). *Business statistics for contemporary decision making*. (4th ed.). New York: John Wiley & Sons.
- Hair, J. F., Black, B. J., & Anderson, R. E. (2010). *Multivariate data analysis*. (7th ed.). New York: Pearson.